

Р.13

1924

1949

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№11 ЛІСТАПАД 1949

МОГИЛЕВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА
им. Ленина

*Совецкія жанчыны!
Змагайцеся за далейшы росквіт
народнай гаспадаркі і культуры
нашай Радзімы! Няхай жывуць
совецкія жанчыны —
актыўныя будаўнікі камунізма!*

(З заклікаў ЦК ВКП(б))

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

ВЫДАННЕ
ЦК КП(б)Б

11

Лістапад 1949 г.

«Большэвіцкая, савецкая рэволюцыя надрэзвае карэнні прыгнечання і няроўнасці жанчын так глыбока, як не адважвалася надрэзаць іх ні адна партыя і ні адна рэволюцыя ў свеце. Ад няроўнасці жанчыны з мужчынай па закону ў нас, у Савецкай Расіі, не засталася і следу».

В. І. ЛЕНІН.

І. В. СТАЛІН у кабінёце ў В. І. ЛЕНІНА.

Мал. П. Васільева.

«...Жанчыны складаюць палавіну насельніцтва нашай краіны, яны складаюць велізарную армію працы, і яны закліканы выхоўваць нашых дзяцей, наша будучае пакаленне, г. зн. нашу будучыню. Вось чаму мы не можам дапусціць, каб гэтая велізарная армія працоўных гібела ў цемры і невуцтве! Вось чаму мы павінны вітаць растучую грамадскую актыўнасць працоўных жанчын і іх вылучэнне на кіруючыя пасты, як несумненны прызнак росту нашай культурнасці».

І. В. СТАЛІН.

РЭДАКЦЫІ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай Партыі (большэвікоў) Беларусі і Совет Міністраў Беларускай ССР шлюць гарачае прывітанне чытачам, карэспандэнтам і рэдакцыйнаму калектыву часопіса «Работніца і сялянка» ў дзень яго 25-годдзя.

Часопіс «Работніца і сялянка» на працягу 25 год верна служыць вялікай і высокароднай справе выхавання працоўных жанчын Савецкай Беларусі ў духу адданасці нашай соцыялістычнай Радзіме, вялікай партыі Леніна — Сталіна.

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай Партыі (большэвікоў) Беларусі і Совет Міністраў Беларускай ССР жадаюць рэдакцыйнаму калектыву і ўсяму актыву часопіса «Работніца і сялянка» далейшых поспехаў у выкананні сваіх адказных задач па комуністычнаму выхаванню савецкіх патрыётак і мабілізацыі ўсіх сіл і ведаў работніц, калгасніц, служачых — усіх працоўных жанчын Беларускай ССР на барацьбу за далейшае працвітанне соцыялістычнай Радзімы, за пабудову комуністычнага грамадства.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ
КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ
(большэвікоў) БЕЛАРУСІ.

СОВЕТ МИНИСТРАУ
БЕЛАРУСКАЙ ССР.

РЭДАКЦЫІ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Беларускі рэспубліканскі Совет профсаюзаў шле гарачае прывітанне часопісу «Работніца і сялянка» ў дзень яго дваццаціпяцігоддзя і жадае яму далейшых поспехаў у справе комуністычнага выхавання працоўных жанчын Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

СТАРШЫНЯ БЕЛАРУСКАГА РЭСПУБЛІКАНСКАГА СОВЕТА ПРОФСАЮЗАУ
І. БЕЛЬСКІ.

РЭДАКЦЫІ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Рэдакцыя «Звязды» шле сардэчнае прывітанне калектыву, аўтарскаму актыву і чытачам часопіса «Работніца і сялянка» ў сувязі з днём яго 25-годдзя.

За 25 год свайго існавання часопіс правёў вялікую работу сярод працоўных жанчын Беларусі ў справе далучэння іх да актыўнага грамадска-палітычнага і вытворчага жыцця.

Выказваем упэўненасць, што часопіс і надалей будзе баявым памочнікам нашай пар-

тыі па комуністычнаму выхаванню працоўных жанчын Савецкай Беларусі, па арганізацыі мас работніц і сялянак на пабудову кунізма ў нашай краіне.

Жадаем часопісу поспехаў ва ўсёй яго рабоце па выхаванню работніц і сялянак у духу бязмежнай адданасці соцыялістычнай Радзіме, большэвіцкай партыі, вялікаму Сталіну.

РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА».

ЧАСОПІСУ «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Рэдакцыя «Советской Белоруссии» гарача вітае часопіс «Работніца і сялянка» ў дзень яго дваццаціпяцігоддзя.

Усе гэтыя гады часопіс жанчын Савецкай Беларусі нястомна нёс у шырокія масы работніц, сялянак, жанчын інтэлігентнай працы вялікія ідэі Леніна — Сталіна, выходзіў сваіх чытачак у духу беззаветнай адданасці і любові да нашай соцыялістычнай Радзімы. Часопіс

«Работніца і сялянка» з'яўляецца сапраўдным баявым спадарожнікам беларускіх жанчын.

Жадаем калектыву «Работніцы і сялянкi» і надалей высока трымаць сцяг Леніна—Сталіна, мацаваць сувязі з масамі, арганізоўваць і нахняць працоўных жанчын на барацьбу за новыя поспехі ў нашым руху ўперад да кунізма.

РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ
«СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ».

РЭДАКЦЫІ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

«Большэвік Беларусі» шчыра вітае часопіс «Работніца і сялянка», рабкорак, селькорак і чытачоў часопіса ў сувязі з дваццаціпяцігоддзем з дня яго існавання.

Жадаем часопісу новых поспехаў у справе барацьбы за пабудову комунізма ў нашай краіне, у справе выхавання савецкіх жанчын у духу бязмежнай адданасці слаўнай большэвіцкай партыі, вялікаму Сталіну.

РЭДАКЦЫЯ ЧАСОПІСА «БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ».

МІНСК, РЭДАКЦЫІ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Сардэчна вітаем «Работніцу і сялянку» са слаўным юбілеем. Ад душы жадаем калектыву далейшых творчых поспехаў.

РЭДАКАЛЕГІЯ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА».

МІНСК. ДОМ ДРУКУ. РЭДАКЦЫІ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Сардэчна вітаем калектыв, селькорак, рабкорак і чытачак часопіса «Работніца і сялянка» з дваццаціпяцігоддзем з дня яго існавання. Жадаем часопісу «Работніца і сялянка» далейшых поспехаў у яго плённай працы па выхаванню слаўных беларускіх жанчын у духу адданасці справе Леніна — Сталіна.

РЭДАКЦЫЯ ЧАСОПІСА «КРЕСТЬЯНКА».

РЭДАКЦЫІ ЧАСОПІСА «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Ад імя чытачак, карэспандэнтак і калектыва ўкраінскага часопіса «Радянська жінка» шчыра вітаем рэдакцыю «Работніцы і сяляні», чытачак і карэспандэнтак часопіса з 25-гадовым юбілеем.

На працягу стагоддзяў братнія народы Беларусі і Украіны, на чале з вялікім рускім народам, змагаліся плечам за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Але толькі ў сталінскую эпоху, у выніку здзяйснення ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі былі рэалізаваны імкненні нашых народаў да волі і незалежнасці. Цяпер у складзе Беларускай і Украінскай савецкіх дзяржаў аб'яднаны ўсе землі, населеныя беларусамі і ўкраінцамі.

Жанчыны Савецкай Украіны з захапленнем сачылі і сочаць за выдатнымі дасягненнямі беларускага народа ў галіне гаспадаркі і культуры, за гераічнымі подзвігамі беларускіх жанчын на фронце, у партызанскіх атрадах, на заводах і сацыялістычных палях, у галіне навукі, культуры і мастацтва. Шырока вядомы ў нашай рэспубліцы баявыя заслугі Героі Савецкага Саюза — падпольшчыцы Мар'і Осі-

павай, радысткі-франтавіка Алены Стэмпкоўскай, працоўныя подзвігі Героі Соцыялістычнай Працы — машыніста-франтавіка Алены Чухнюк, звеннявой з калгаса «Чырвоная ніва» Тамары Шкурко, работніц саўгаса «10-годдзе БССР», арганізатараў наступу на балоты Ульяны Пайграй, Анастасіі Стыкут. Ведаюць добра на Украіне і лаўрэатаў Сталінскай прэміі: члена савета Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын, народную артыстку СССР Ларысу Александроўскую; дэпутата Вярхоўнага Савета БССР, выканаўцу роляў у п'есах Александра Карнейчука Ірыну Ждановіч і іншых заслужаных дачок слаўнага беларускага народа.

Пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна жанчыны Беларусі разам з працоўнымі ўсёй нашай магутнай краіны ўсё шырэй крочаць да ззяючых вяршынь комунізма.

Сардэчна жадаем новых творчых поспехаў чытачкам, карэспандэнткам і супрацоўнікам часопіса «Работніца і сялянка».

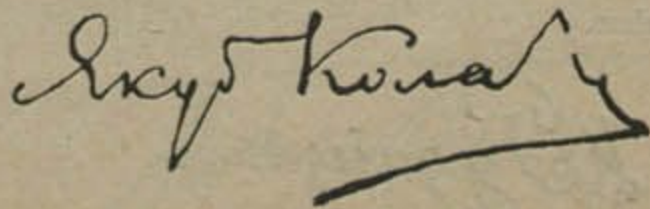
Ад імя часопіса «Радянська жінка» —
рэдактар Марыя ЛУГАВІКОВА.

ЧАСОПІСУ «РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА»

Ад усяго сэрца віншую рэдакцыю часопіса «Работніца і сялянка» з дваццаціпяцігоддзем грамадска-палітычнай дзейнасці. Жадаю ёй плённай працы ў яе пачэснай дзейнасці на карысць нашага сацыялістычнага грамадства. Ад шчырай душы вітаю і мілых чытачак часопіса «Работніца і сялянка». Нашы савецкія жанчыны — гэта не толькі гордасць нашых савецкіх людзей, імі ганарацца і людзі зарубажных краін, як гераінямі працы, як лепшымі людзьмі фабрык і заводаў, як майстрамі ўраджаяў на калгасных палях і актыўнымі дзея-

чамі ў рознастайных галінах дзяржаўнага будаўніцтва.

Жадаю Вам здароўя, радасці, поспехаў у Вашай многаграннай гераічнай дзейнасці, дарагія жанчыны!

Народны паэт БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі.

Н. К. РУДНИЦКАЯ,
звенявая калгаса імя
Куйбышэва Бабруйскага
района, Герой Соцыя-
лістычнай Працы.

Ад усяго сэрца вітаю родную «Работніцу і сялянку» з 25-гадовым юбілеем. Я — верны і пастаянны яе чытач. Масу новага, карыснага і цікавага даведлася я з яе старонак. Памятаю часопіс часоў калектывізацыі. Пераканаўча расказвалася на старонках часопіса аб перавагах калгаснага ладу, палымяна гучэлі заклікі ўступаць у калгасы. Гэтыя словы даходзілі да сэрца, пераконвалі, заклікалі. У 1930 годзе і ў нас арганізаваўся калгас. І ў той час з асаблівай цікавасцю читалі мы на старонках «Работніцы і сялянкі» аб жыцці маладых калгасаў, аб вопыце іх работы, вучыліся на гэтым вопыце.

Часопіс «Работніца і сялянка» вучыць нас, жанчын, усёй сілай любіць сваю родную краіну і ненавідзець яе ворагаў — падпальчыкаў новай вайны. Мы, савецкія жанчыны, з яшчэ большай упартасцю будзем працаваць, аддаючы ўсе свае сілы на ўмацаванне нашай соцыялістычнай айчыны.

Усё больш важкім становіцца наш працадзень. За выдатную работу на калгасных палях дзесяткі членаў нашага калгаса атрымалі ўзнагароды ад савецкага ўрада — ордэны і медалі. Я заклікаю ўсіх чытачак «Работніцы і сялянкі» працаваць, не пакладаючы рук, на шчасце нашай роднай айчыны.

Усе нашы сілы, умение, энергію, помыслы — дарагой соцыялістычнай Радзіме.

Н. К. Рудніцкая

Вінішце і жадаем

Чытаючы часопіс «Работніца і сялянка», я з задавальненнем сустракаю артыкулы педагогаў у дапамогу бацькам аб выхаванні дзяцей. Жадала-б, каб часопіс трымаўся пэўнай сістэмы ў асвятленні гэтага пытання, г. зн. даў-бы цыкл артыкулаў для дашкольнікаў, а затым для вучняў школьнага ўзросту.

Вітаю калектыву часопіса «Работніца і сялянка» з дваццатыгадовым юбілеем і жадаю плённай працы.

А. М. БЫЛІНСКАЯ,
заслужаная настаўніца
школ БССР.

Болінская

Н. Ф. МАРХЕЛЬ,
начальнік цэха фаб-
рычна-запалкавага
камбіната імя Кірава.

Ад усёй душы вітаю часопіс «Работніца і сялянка» з 25-гадовым юбілеем.

Я працую на камбінате 41 год і многа год з'яўляюся падпісчыкам і чытачом часопіса. За гэты час не раз пісаў часопісу аб перадавым вопыце нашых стаханаўцаў, змяшчаў артыкулы і лісты нашых работніц. Кожнае такое выступленне было штуршок для новага ўздыму стаханаўскага руху на камбінате. Сёння мы ўправе гаварым аб нашых дасягненнях. Дзесяткі рабочых камбіната ўжо выканалі свае пяцігадовыя планы. Наш цэх з месяца ў месяц перавыконвае план.

Мы заклікаем усіх працоўных жанчын Беларусі па-стаханаўску працаваць на пшасце нашай Радзімы. Кожная наша працоўная перамога — сур'ёзны ўклад у справу пабудовы камунізму ў нашай краіне.

Мархель

Вітаю дарагую «Работніцу і сялянку» са слаўным 25-годдзем! Пазнаёмілася я з часопісам амаль 20 год назад, калі была радавой калгасніцай. Цяпер я — брыгадзір-каучукавод.

За леташні ўраджай кок-сагыза 22 жанчыны маёй брыгады атрымалі ордэны і медалі, мне аказана найбольшая чэсць: я атрымала залатую зорку Героя Соцыялістычнай Працы. Я дзякую часопісу за апісанне перадавога вопыту лепшых людзей калгаснай вёскі, за мастацкія апавяданні аб жыцці, працы савецкіх жанчын. З гэтых матэрыялаў я шмат чаго пераняла.

Хочацца выказаць і свае пажаданні: хай яшчэ больш друкуецца ў часопісе цікавых апавяданняў, хай часцей выступаюць на яго старонках вопытныя работніцы і калгасніцы.

А. А. ШАПЛЫКА,
брыгадзір калгаса «Чыр-
воная змена» Любан-
скага района Бабруйскай
вобласці, Герой Соцыя-
лістычнай Працы.

А. Шаплыка

Віншваем і жадаем

М. Б. ОСИПАВА,
Герой Совецкага Саюза.

У дзень юбілея ад душы жадаю «Работніцы і сялянцы» і надалей паспяхова выходзіць жанчын у камуністычным духу.

М. Осипова

З часопіса я даведлася не толькі аб жыцці беларускіх сялянак і работніц. Ён расказвае мне пра жыццё жанчын брацкіх рэспублік, пра перадавых жанчын зарубешных краін. Аднаго-б мне толькі хацелася: каб часцей пісалася ў ім пра маё роднае Палессе. За 32 гады яно непазнавальна змянілася. Дзе падзеліся курныя хаты з сляпенёкмі пчылінкамі — аяенцамі? На асушаных балотах родзіць добрае жыта, пшаніца, кокасагіз; дымную лучыну замяніла электрыка; светлыя, прасторныя школы, больніцы, клубы выраслі ў палескіх вёсках; кнігі, газеты, часопісы атрымліваюць працоўныя.

Аб новым жыцці савецкага Палесся, аб лепшых яго людзях хацелася-б мне часцей чытаць на старонках «Работніцы і сялянкі».

Кухарава

Т. В. БІРЫЧ,
загадчык кафедры вочных хвароб Мінскага медыцынскага інстытута, доктар медыцынскіх навук.

Шлях часопіса непарыўна звязаны з нашай партыяй, з развіццём нашай рэспублікі. Непісьменныя, забітыя жанчыны былой царскай ускраіны вышлі зараз на шырокую дарогу прамадскай і навуковай дзейнасці.

Часопіс дапамог у выхаванні патрыётак сваёй Радзімы. У гады Айчыннай вайны жанчыны Беларусі паказалі сябе дастойнымі дочкамі савецкага народа. Тысячы жанчын змагаліся ў атрадах народных месціўцаў.

Пасля вайны партыя і ўрад заклікалі жанчын да аднаўлення зруйнаванай гаспадаркі. Часопіс паказвае, як перадавыя работніцы і калгасніцы змагаюцца за перавыкананне планаў і ўпэўнена крочаць да камунізма.

Е. А. КУХАРАВА,
звенявая калгаса імя
Сталіна Васілевіцкага
раёна Палескай вобласці,
Герой Соцыялістычнай Працы.

Вітаю «Работніцу і сялянку» з 25-гадовым юбілеем. Ад імя жанчын-вучоных нашай рэспублікі ад усяго сэрца жадаю часопісу далейшых поспехаў у плённай рабоце.

Шмат год я з'яўляюся падпісчыцай «Работніцы і сялянкі» і рада сказаць, што часопіс мне падабаецца. Асабліва радасна бачыць, што побач з Героямі Соцыялістычнай Працы, знатнымі стаханаўкамі прамысловых прадпрыемстваў рэспублікі ў часопіс ідуць вучоныя, педагогі, урачы. Добра, што часопіс дае парады па прафілактыцы і лячэнню розных захворванняў, але хацелася-б бачыць такія артыкулы часцей. Мне здаецца, што ў гэтым некаторая доля віны падае і на нас, навуковых работнікаў, медыкаў. Мы можам і павінны самі прапанаваць часопісу рад тэм і выканаць іх.

Я звяртаюся да вас, жанчыны рэспублікі—вучоныя, урачы, настаўнікі, прадстаўнікі мастацтва і літаратуры! Давайце актыўней удзельнічаць у рабоце часопіса!

Бірыч

Л. П. АЛЕКСАНДРОУСКАЯ,
народная артыстка СССР і БССР,
лаўрэат Сталінскай прэміі.

У дзень 25-гадовага юбілея часопіса «Работніца і сялянка» ад шчырага сэрца вітаю яго калектыў. Жадаю, каб і надалей ён плённа працаваў, пашыраючы рады сваіх чытачоў, паглыбляючы свядомасць калгаснай вёскі, узнімаючы славу герояў нашых соцыялістычных палёў, герояў нашай пасляваеннай пяцігодкі.

Сёння, калі ўсе дэмакратычныя народы з'ядналіся ў барацьбе за трывалы мір супроць падпальшчыкаў вайны,—больш 80 мільёнаў жанчын, аб'яднаных Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыяй жанчын, не на словах, а на справе вядуць актыўную барацьбу за трывалы мір ва ўсім свеце.

Жадаю часопісу «Работніца і сялянка» дапамагаць жанчынам у іх пачэснай гераічнай самаадданай працы, шырока расказваючы чытачам аб слаўнай барацьбе дэмакратычных жанчын на карысць светлай, шчасливай будучыні сваіх краін.

Вітаючы калектыў часопіса «Работніца і сялянка» з слаўным юбілеем, упэўнена, што са сваёй пачэснай задачай ён безумоўна справіцца.

Александровская

Паэтэса Эдзі АГНЯЦВЕТ.

Мне хочацца ад самага шчырага сэрца павіншаваць дарагую «Работніцу і сялянку» ў дзень яе 25-годдзя.

Дваццаць пяць год! Я ўяўляю маладую жанчыну з молатам і сярпом у руках. Яна ідзе ў перадавых шэрагах барацьбітоў за камунізм, за ясную будучыню нашых дзяцей.

Яна размаўляе з тысячамі працоўных жанчын Беларусі на простае, зразумелай мове. Яна знаходзіць дарогу да сэрца савецкай работніцы і сялянкі, савецкай маці.

Мне асабіста прыемна паціснуць руку юбіляра яшчэ і таму, што мае першыя паэтычныя крокі падтрымоўваў наш жаночы часопіс. Сюды я прыносіла свае першыя вершы пра савецкіх дзяўчат, адданных дачок нашай Радзімы. І ў далейшым гэтая сувязь не парывалася, а расла.

Цяпер, у дзень 25-годдзя часопіса, ў пару ўзмужнелай маладосці, хочацца пажадаць дарагому юбіляру і ўсім яго чытачам і аўтарам — жанчынам Беларускай ССР — плённых поспехаў у справе будаўніцтва камуністычнага грамадства.

Хочацца, каб нашы жанчыны яшчэ актыўней удзельнічалі ў рабоце свайго часопіса, часцей выступалі на яго старонках, пашыралі праз друк вопыт сваёй мірнай творчай працы.

Хочацца, каб яшчэ больш гнеўна «Работніца і сялянка» выкрывала агідных падпальшчыкаў новай вайны, мацней узнімаючы голас мужана барацьбіта за мір, за шчасце нашых матак, сяспёр, дзяцей!

Дарагі таварыш юбіляр,
Мы табе шчаслівых год жадаем.
Хай зярняты слоў тваіх і мар
Залатым усходзяць ураджаем.

Серп і Молат — у тваіх руках —
Гэта сімвал мірнае Радзімы.
Мы з табой ідзем у светлы шлях,
Што паказан Сталіным любімым!

6 Эдзі Агняцвей

Вітаем і жадаем

Вітаю ад шчырага сэрца часопіс «Работніца і сялянка» ў дзень дваццаціпяцігоддзя яго існавання. Часопіс робіць пачэсную і высокародную справу па выхаванню савецкага патрыятызма ў жанчын Савецкай Беларусі.

Мне часопіс «Работніца і сялянка» асабліва дарагі тым, што на яго старонках друкаваліся многія выдатныя вершы Янкі Купалы аб савецкай жанчыне: «Алеся», «Я калгасніца», «Дзве сястры», «Выпраўляла маці сына». Жадаю рэдакцыі часопіса і надалей працаваць з поўным напружаннем сіл на карысць нашай сацыялістычнай Радзімы.

В. Луцэвіч

В. Ф. ЛУЦЭВІЧ,
дырэктар літаратурнага
музея Янкі Купалы.

Л. Д. ДЗЕМЯХ,
намеснік старшыні
Вярхоўнага Савета БССР.

«Работніца і сялянка» блізкая нам таму, што яна адлюстроўвае наша жыццё, на жывых прыкладах паказвае, як з кожным годам духоўна расце жанчына заходніх абласцей, як прабудзілася ў яе сацыялістычная свядомасць; блізкая таму, што самі-ж работніцы і сялянкі пішуць у свой часопіс аб усім, што хвалюе кожную беларускую жанчыну.

Я працую загадчыкам аддзела Гродзенскага гаркома партыі. У маёй рабоце сярод жанчын вялікую дапамогу аказвае мне часопіс «Работніца і сялянка». У ім я знаходжу адказы на шматлікія пытанні, прыклады, на якіх трэба вучыцца. Не раз пісалася ў часопісе аб перадавых жанчынах Гродзеншчыны.

Ад імя працоўных жанчын заходніх абласцей Беларусі ўсім сэрцам вітаю родную «Работніцу і сялянку».

Л. ДЗЕМЯХ.

Горача вітаю «Работніцу і сялянку» ў дзень яе 25-годдзя. Чытаючы ў часопісе артыкулы аб рабоце лепшых звеннявых, я заўсёды пераймаю тое новае, перадавое, што прымяняюць у рабоце іншыя звенні.

У гэтым годзе маё звяно прапавала добра. Мы сабралі на 6 цэнтнераў ільнонасення і на 25 цэнтнераў ільнотрасты з гектара на плошчы 6 гектараў. Увесь ураджай убралі своєчасова і без страт. У дзень 25-годдзя «Работніцы і сялянкі» я абавязваюся працаваць яшчэ лепш і ў будучым годзе атрымаць не менш 10 цэнтнераў ільновалакна з кожнага гектара.

«Работніцу і сялянку» любяць і чытаюць усе калгасніцы, але яе цяжка выпісаць. Мне здаецца, што неабходна павялічыць тыраж часопіса і выпускаць яго два разы ў месяц, каб яшчэ паўней асвятляць жыццё жанчын нашай рэспублікі — актыўных будаўнікоў камунізма.

А. С. ГАРЭЦКАЯ,
звеннявая калгаса «Расоны» Расонскага раёна
Полацкай вобласці, Герой
Сацыялістычнай Працы.

Гарэцкая

Віншувем і жадаем

А. Ф. БРЭЛЬ,
загадчык малочна-тварнай фермы калгаса «Залатая дуброва» Васілевіцкага раёна, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Чытаючы рэгулярна «Работніцу і сялянку», я асабліва цікаўлюся артыкуламі, дзе расказваецца аб тым, якую дапамогу аказвае дзяржава многадзетным маці, парадамі па выхаванню дзяцей і г. д. Часопіс пёсла, любоўна піша аб нашых дзеях, аб жанчынах, якія выхавалі для Радзімы адважных дачок і сыноў. Я сама выхавала дзевяць дзяцей, і ўрад узнагародзіў мяне ордэнам «Мацярынская слава» I ступені. У дзень 25-гадовага юбілея сардэчна вітаю часопіс і жадаю далейшых поспехаў у яго рабоце.

Мірашкі

К. К. ГАЛАШЧАПАВА,
брыгадзір трактарнай брыгады Клімавіцкай МТС Магілёўскай вобласці, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

У 1940 годзе аб маёй працы напісала «Работніца і сялянка». Гэта было для мяне дарагой узнагародай. Памятаю, што ў той самы дзень, як атрымала з рэдакцыі ліст і нумар часопіса, адразу-ж напісала адказ. З таго часу мая сувязь з часопісам не спыняецца.

За апошнія гады ўзмацнеў наш калгас. Мы навучыліся вырошчваць багатыя ўраджаі, пасадзілі сад з тысячы дрэў. Наш калгас выканаў і перавыканаў трохгадовы план жывёлагадоўлі. Аб усім гэтым я пісала ў рэдакцыю і атрымлівала ў адказ дзелавыя лісты.

Жадаю часопісу беларускіх жанчын многіх год плённай працы!

Апрелі

І. В. МУРАШКА,
многадзетная маці,
(г. Мінск).

Гады тры таму назад я прачытала ў часопісе аб бюджэце нашай рэспублікі, і мне спадабалася, што часопіс так даходчыва растлумачыў сутнасць рэспубліканскага бюджэта. З таго часу я рэгулярна пачала чытаць часопіс.

Калі «Работніца і сялянка» расказвае пра вопыт высокаўраджайнага зв'язу або пра метады працы лепшых стаханавак, я з асаблівай увагай прачытваю гэтыя матэрыялы. Рэцэнзія на кнігу Пашы Ангелінай выклікала ў мяне жаданне працаваць гэтак сама. У сваёй брыгадзе я правяла тады гутарку, і мы ўзялі абавязальства выпрацаваць не менш 1000 гектараў мякката ворыва на кожны трактар. У выніку пяць трактараў узаралі 5820 гектараў.

У дзень 25-гадовага юбілея «Работніцы і сялянкі» я абавязваюся працаваць яшчэ лепш, дапамагаць калгасам збіраць высокія ўраджаі.

Золушкі

Ф. І. ХАЛЕЦКАЯ,
старшыня калгаса
«Камбайн» Дрыбінскага
раёна Магілёўскай вобласці, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Я даўно з'яўляюся падпісчыцай часопіса «Работніца і сялянка» і таму з асаблівай радасцю вітаю яго ў дзень 25-годдзя. Жадаю далейшых поспехаў у справе выхавання нашых калгасніц у камуністычным духу.

Я працую старшыняй калгаса «Камбайн». У нас многа жанчын. Іх цікавіць вопыт лепшых стаханавак, расказы аб жыцці жанчын за мяжой. Цікавіць і парады ўрачоў, парады па кулінарыі. Яны хочуць ведаць, як зрабіць здобныя пірагі. І гэта не дзіўна. Зараз у нас калгаснікі жывуць багата. Вазьміце наш калгас. Мы поўнасю разлічыліся з дзяржавай па ўсіх відах паставак і нават выканалі план 1950 г. па мясапастаўках на 110 проц. і здалі 500 літраў малака. У калгасе ўкамплектаваны ўсе жывёлагадоўчыя фермы, ёсць авечкі, свінні, каровы, коні, розная птушка. Мы пабудавалі цяпер новую канюшню, гумно, вапнавы завод. Ніводнай сям'і не засталася ў зямлянках—усіх перасялілі ў хаты. І прапаздзень у нас багаты.

Народ у нас дружны, працуюць усе добра і добра зарабляюць. Вось калгасніцы і хочуць навучыцца пячы здобныя пірагі, шыць сабе прыгожыя сукенкі.

Просім «Работніцу і сялянку» і ў далейшым дапамагаць нам медычнымі парадамі, парадамі па выхаванню дзяцей, па кулінарыі, не гаворачы ўжо аб друкаванні асноўных матэрыялаў — прапагандысцкіх артыкулаў, артыкулаў аб вопыце работы лепшых стаханавак рэспублікі, апавяданняў і нарысаў аб нашай рэчаіснасці.

Ф. ХАЛЕЦКАЯ.

25 год

ДАРАГІ чытач! У лістападзе спаўняецца 25 год з дня выхаду ў свет першага нумара часопіса «Работніца і сялянка». Часопіс быў створан Цэнтральным Камітэтам Комуністычнай партыі большэвікоў Беларусі. Партыя паставіла перад ім вялікія задачы: дапамагаць у комуністычным выхаванні шырокіх мас працоўных жанчын, у барацьбе за поўнае роўнапраўе жанчын не толькі па закону, але і ў жыцці, у вырашчванні жаночага актыва. Выконваючы ўказанні партыі, часопіс дапамагаў жанчынам у комуністычным выхаванні дзяцей, у стварэнні новага быту, у растлумачэнні ўсяго незразумелага, азнаямленні з падзеямі як у нашай краіне, так і за яе межамі.

Часопіс пачаў выдавацца неўзабаве пасля сканчэння грамадзянскай вайны. Гаспадарка краіны знаходзілася тады ў цяжкім становішчы. Часопіс мабілізоўваў работніц і сялянак на актыўны ўдзел у аднаўленні гаспадаркі рэспублікі, асвятляў пытанні ліквідацыі непісьменнасці і малапісьменнасці—цяжкой спадчыны мінулага, расшыраў светапогляд жанчын, узнімаў іх палітычны ўзровень.

Нярэдка даводзілася растлумачваць жанчынам такія пытанні, якія зараз зусім відавочны для любой работніцы і сялянкі. Так, напрыклад, часопіс унушаў мацерам, што дзяўчынак, як і хлопчыкаў, неабходна навучаць у школе, тлумачыў, што такое піонер, комсамалец, пераконваў, што пісьменная жанчына можа прынесці большую карысць у будаўніцтве новага жыцця.

Краіна залечвала цяжкія раны вайны: аднаўляла зруйнаваныя фабрыкі і заводы, будавала новыя прадпрыемствы. Часопіс узнімаў пытанні аб павышэнні кваліфікацыі работніцы, аб даступнасці для яе складаных працэсаў вытворчасці.

Выконваючы рашэнні партыі, часопіс імкнуўся вырваць сялянку з-пад уплыву старога ўкладу вясковага жыцця, прабудзіць цікавасць да грамадскай работы.

У выхаванні жанчын вялікую ролю адыгралі дэлегацкія сходы. Тысячы дэлегатак навучыліся пісьменнасці, актыўна працавалі ў Саветах, камітэтах узаемадапамогі, кааперацыі, арганізавалі яслі, дзіцячыя пляцоўкі. Часопіс шырока асвятляў вопыт работы дэлегатак.

Роля жанчыны ў грамадскай вытворчасці асабліва ўзрасла з перабудовай сельскай гаспадаркі на новы, сацыялістычны лад. Перад жанчынай адкрыўся шырокі светлы шлях, па якому павяла савецкае сялянства партыя

Леніна—Сталіна. «Работніца і сялянка» дапамагла жанчынам у барацьбе за калектывізацыю. На старонках часопіса селькоркі дзяліліся сваімі поспехамі, вопытам работы, выкрывалі ворагаў калгасаў, пісалі аб лепшых людзях калгаснай вёскі.

З кожным годам умацоўваліся нашы калгасы, больш заможна пачалі жыць калгаснікі і калгасніцы, мяняўся і характар карэспандэнцый у часопіс. Па-новаму пачалі асвятляцца пытанні сельскай гаспадаркі. Селькоркі ўпэўнена і смела пачалі ставіць праблемы павышэння ўраджайнасці, умацавання жывёлагадоўчых ферм, палепшання пароды жывёлы, укаранення лепшых гатункаў насення, пашырэння пасеўных плошчаў. Словы вялікага Сталіна аб тым, што «жанчыны ў калгасах—вялікая сіла», натхнялі калгасніц на новыя поспехі. Праслаўленыя стаханаўкі рэспублікі дэманстравалі лепшыя вынікі сваёй працы на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы ў Маскве.

У гады перадваенных сталінскіх пяцігодак расла і мужнела наша краіна, а разам з ёю раслі і савецкія людзі. За гэты час жанчыны ў сваім развіцці прайшлі вялікі гістарычны шлях. Савецкая ўлада зрабіла ўсё магчымае для росквіту іх творчых здольнасцей і талентаў. На Беларусі вырасла выдатная плеяда жаночай інтэлігенцыі. Многія работніцы і сялянкі сталі інжынерамі, урачамі, педагогамі, аграномамі.

Савецкі лад, партыя большэвікоў выхавалі палымых патрыётак сацыялістычнай Радзімы. У гады Вялікай Айчыннай вайны з асаблівай сілай праявіўся масавы патрыятызм жанчын Беларусі. Яны ўнеслі свой уклад у справу перамогі савецкага народа над гітлераўскімі захопнікамі, упісалі ў гісторыю нашай краіны слаўныя старонкі беззаветнай любові да Радзімы, смеласці і адвагі ў барацьбе за шчасце народа.

Адгрымелі суровыя гады вайны. Савецкі народ пад кіраўніцтвам вялікай партыі большэвікоў самааддана працуе над аднаўленнем і развіццём сваёй гаспадаркі. Працоўныя Беларусі паспяхова выконваюць сталінскую пяцігодку. З руін і папалішчаў яшчэ прыгажэйшае ўстае наша рэспубліка. У яе пераўтварэнне вялікую долю працы ўкладваюць работніцы і сялянкі. Часопіс прымае ўдзел у мабілізацыі жаночых мас на датэрміновае выкананне пасля-

ваеннай пяцігодкі. Расце і змяняецца кола пытанняў, якія ўзнікаюць карэспандэнткамі. У першыя гады пасля вайны работніцы слалі ў рэдакцыю лісты аб расчыстцы фабрычных пляцовак, аб устанаўленні першых станкоў, аб першых партыях прадукцыі. Зараз кожная перадавая работніца ў сваіх лістах у рэдакцыю заклапочана тым, каб знайсці шляхі да больш высокай прадукцыйнасці працы, палепшання якасці прадукцыі, авалодання навейшай тэхнікай.

Стаханаўка Гродзенскай абутковай фабрыкі Ганна Родчанкава расказвае аб тым, як правільней рабіць раскрой скуры, каб даць савецкім людзям больш высокаякаснага абутку. Матрона Гусарава па-майстэрску авалодвае ткацтвам, змагаецца за лепшую марку беларускіх тканін. Масцярыцы Віцебскага дывановаплюшавага камбіната пад кіраўніцтвам вопытнага майстра Падгорневай імкнуцца даць працоўным больш самых прыгожых і добраакасных дываноў і дарожак. Тысячы работніц датэрмінова выканалі пяцігадовыя заданні, з дня ў дзень павышаюць прадукцыйнасць працы.

Ва ўмовах калгаснага ладу выраслі новыя жанчыны: кіраўнікі калгасаў, брыгадзіры, звеннявыя, загадчыкі буйных жывёлагадоўчых ферм, сапраўдныя гераіні працы. Змяніўся і светапогляд нашай сялянкі. Яе цікавяць пытанні перадавой мічурынскай аграбіялогіі, «Асновы земляробства» Вільямса, вучэнне Лысенка.

Вера Краўчанка—звеннявая калгаса імя Сталіна, Васілевіцкага раёна—кіруе гуртком па вывучэнню мічурынскай біялагічнай навукі. Героі Соцыялістычнай Працы Еўдакія Кухарава, Мар'я Эзерын і іншыя выступаюць з дакладамі на навуковых сесіях Акадэміі навук, дзеляцца вопытам атрымання высокіх ураджаяў у суседніх абласцях рэспублікі. З лістоў у рэдакцыю часопіса «Работніца і сялянка» відаць, што калгасніцы дабіваюцца высокіх ураджаяў не выпадкова, а заваёўваюць іх упартай працай, глыбокім веданнем справы.

Далёка ўперад пайшлі і жанчыны заходніх абласцей Беларусі. Усяго толькі дзесяць год назад яны батрачылі ў памешчыкаў, кулакоў і асаднікаў былой панскай Польшчы. Пры савецкай уладзе за кароткі час дзесяткі тысяч жанчын ліквідавалі сваю непісьменнасць, выраслі да кіруючых работнікаў.

У сваіх карэспандэнцыях жанчыны заходніх абласцей дзеляцца поспехамі. Чытачы часопіса выкарыстоўваюць вопыт вырошчвання лёну, аб якім піша Праскоўя Калола—батрачка ў мінулым, а зараз Герой Соцыялістычнай Працы. Добра ведаюць у нас і выдатнага бульбавода Веру Афельдар з калгаса імя Янкі Купалы Радашковіцкага раёна і многіх іншых перадавікоў сельскай гаспадаркі заходніх абласцей.

На старонках часопіса за час яго існавання выступалі вучоныя, паэты і пісьменнікі, партыйныя і савецкія работнікі. Сваімі палітычнымі артыкуламі і мастацкімі творамі яны расшыралі светагляд працоўных жанчын, дапамагалі ім зразумець палітыку партыі і ўрада. Віднейшыя нашы пісьменнікі і паэты прысвячалі свае творы работніцам і сялянкам. Вядомыя пісьменнікі Кузьма Чорны і Змітрок Бядуля пісалі апавяданні аб жыцці жанчын пры савецкай уладзе. У часопісе друкаваўся Кандрат Крапіва, сялянцы прысвячаў свае вершы Паўлюк Трус. Часта друкаваліся ў часопісе паэты Пятро Глебка, Пятрусь Броўка, Эдзі Агняцвет і Ніна Тарас.

У часопісе змяшчаліся прасякнутыя гарачай любоўю да савецкіх жанчын вершы класікаў беларускай літаратуры, народных паэтаў Янкі Купалы і Якуба Коласа. Такія вершы як «Алеся», «Я—калгасніца», «Вечарынка» і многія іншыя, напісаныя Янкам Купалам, сталі любімымі творамі беларускага народа. У сваім вершы «Для тых, якіх люблю» Янка Купала пісаў:

... Залатымі пяскамі пад ножкі
Пасыпаў-бы ім сцежкі-дарожкі,
Падсцілаў-бы ім сонца святло,
Каб да вечнага шчасця вяло.

У дзень 25-годдзя мы падводзім вынікі пройдзенаму шляху і намячаем далейшыя задачы.

«Работніца і сялянка» пад кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі і надалей будзе верна служыць вялікай і высокароднай справе выхавання працоўных жанчын у духу адданасці нашай соцыялістычнай Радзіме і вялікай партыі Леніна—Сталіна. Часопіс будзе праводзіць палітыку большэвіцкай партыі і савецкай дзяржавы, накіраваную на выхаванне ў жанчын высокай свядомасці і разумення агульнадзяржаўных інтарэсаў, на развіццё соцыялістычнага спаборніцтва, на ўмацаванне працоўнай дысцыпліны, прымножанне соцыялістычнай уласнасці прадпрыемстваў і калгасаў, на датэрміновае выкананне сталінскай пяцігодкі.

Часопіс і надалей будзе пашыраць і ўмацоўваць сувязь з жанчынамі, чула прыслухоўвацца да іх запатрабаванняў, асвятляць усе важнейшыя пытанні жыцця.

Мы заклікаем жанчын рэспублікі шырэй дзяліцца вопытам сваёй работы, больш пісаць аб нашай цудоўнай рэчаіснасці.

Мы заклікаем нашых вучоных, пісьменнікаў і паэтаў прымаць больш актыўны ўдзел у рабоце часопіса. Нашы чытачы чакаюць новых высокамастацкіх твораў, навуковых артыкулаў, парад па камуністычнаму выхаванню дзяцей.

Партыя Леніна—Сталіна заклікае працоўных жанчын змагацца за далейшы росквіт народнай гаспадаркі і культуры нашай Радзімы. Наша пачэсная задача—данесці гэты палымяны заклік партыі да кожнай працоўнай жанчыны, мабілізаваць і арганізаваць жанчын для яшчэ больш самаадданай працы на карысць нашай вялікай соцыялістычнай Айчыны.

Наш спадарожнік і друг

М. ВАГАНОВА

СТАРОНКІ часопіса беларускіх жанчын... Яны адлюстравалі наша нараджэнне, наша абнаўленне, нашу гераічную барацьбу і радасную працу. Месяц за месяцам, год за годам праходзіць перад намі, як вехі слаўнага шляху нашага народа, нашай рэспублікі ад першых дзён індустрыялізацыі, ад першых калгасаў да сённяшніх свежых дзён будаўніцтва камунізма.

Вось першыя нумары. Іх нельга без хвалявання чытаць. У кожнай заметцы і здымку — гарачае дыханне новага жыцця, усхваляваныя пачуцці і думкі тысяч жанчын, якія цягнуцца да працы, да ведаў, да актыўнага ўдзелу ў будаўніцтве новага жыцця.

Часопіс будзіць самасвядомасць жанчын, далучае іх да актыўнай палітычнай дзейнасці, заклікае смялей змагацца са старымі ўяўленнямі аб становішчы жанчыны, аб яе месцы ў грамадстве. Голас партыі даходзіць да самых глухіх закуткаў Беларусі, і натхнёная партыйнай жанчына выходзіць на светлы шлях свабоднага, поўнага глыбокага сэнсу і зместу жыцця.

«Жанчыну — на вытворчасць!» Такі лозунг дня. Вось кароткі расказ аб тым, як маладая дзяўчына прышла на завод, і майстар не прыняў яе. Чалавек са старымі поглядамі, ён не верыць у здольнасць жанчыны вывучыцца на токара. Але партыйная ічэйка, камсамольцы настойваюць — і дзяўчыну прымаюць. Неўзабаве яна становіцца добрым токарам, і майстар ужо сам з павагай расказвае пра сваю лепшую работніцу.

Растуць прадпрыемствы — растуць і кадры. Трэба, каб жанчыны перасталі выконваць толькі чарнавую работу, трэба ім даць кваліфікацыю. «Трэба ўзняць кваліфікацыю жаночай працы!» — заклікае часопіс. Ён прыводзіць незабыўныя словы Вадзіміра Ільіча Леніна: «Для поўнага вызвалення жанчыны і для сапраўднай роўнасці яе з мужчынай трэба, каб была грамадская гаспадарка, і быў узровень жанчын у агульнай прадукцыйнай працы». Праз некаторы час жанчыны, якія сталі кваліфікаванымі токарамі, слесарамі, машыністамі, ужо расказваюць пра свае поспехі, пра сваю вучобу.

Баявым поступам ідзе час. Крочыць наперад індустрыяльная Беларусь. У раздзеле «Наша будаўніцтва» часопіс паведамляе, што ў Мінску замест скуранай і абутковай майстэрняў з'явіліся буйныя скуранныя і абутковыя прадпрыемствы. На месцы жалеза-скабінных майстэрняў растуць станкабудаўнічыя заводы.

Пачатак першай пяцігодкі. «Пяцігадовы план» паведамляе часопіс сваім чытачам, — прадугледзеў пабудову Асінаўскай электрастанцыі. На Асінаўскім балочным заналатным электрычным агнаці. Гэтае паведамленне гучэла, як цудоўная мара. Але вось праходзіць усяго два гады. І мара становіцца явай. Мы бачым вялікі здымак і пад ім кароткі подпіс: «Галоўны корпус Асінабуды». І ўсюды — і там, дзе разгортваецца будоўля, і там, дзе на поўную магутнасць ужо пушчаны ў ход дзесяткі новых фабрык і заводаў, — тысячы жанчын у першых радах будаўнікоў і рабочых. І ўжо як аб далёкім мінулым выглядае расказ аб дзяўчыне, якая стала токарам. Аб ударных жаночых брыгадах піша часопіс, аб жанчынах, якія абслугоўваюць два станкі, аб майстрах і інжынерах, аб тысячах ударніц большэвіцкай пяцігодкі.

Зара шчаслівай долі ўзыйшла і над лёсам працоўнай сялянкі. Колькі гора хлябнула яна за свой век, колькі намучылася і нацярпелася і ад кулака-крывасмока, і ад цемры сваёй, і ад агульнага невуцтва вёскі. І вось праз вёску прайшоў свежы вецер — светлыя далагляды адкрыліся перад працоўным сялянствам, партыя ўказала адзіна правільны шлях да шчаслівага жыцця — шлях калгасны. Друг сялянкі, яе часопіс, са старонак якога раздаецца голас большэвіцкай праўды, заклікае: «Жанчыны-сялянкі! Уступайце ў калгасы! Ніхто, як вы, выйграваеце ад калгаснага жыцця».

Алчайна супрацьўляецца куланства, якое на аснове калектывізацыі ліквідуецца як клас. Часопіс выкрывае гнусныя прошукі кулакоў і заклікае сялянак да жорсткай барацьбы з імі.

Сотні сялянак пішучы ў часопіс пра радасную і важнейшую падзею ў сваім жыцці — уступленне ў калгасы: «У Пухавіцкім раёне навасельскаўскія дэлегаткі палкам увайшлі ў калгас, пацягнуўшы за сабою мужчын».

Праходзіць год за годам, расцвітае жыццё калгаснае, і дэлегаткі Першага ўсебеларускага з'езда калгаснікаў-ударнікаў, выказваючы пачуцці і думкі мільёнаў жанчын беларускай вёскі, горда і пвёрда заяўляюць на старонках часопіса: «З калгаснага шляху мы ніколі не сыйдзем».

Старонкі часопіса адлюстроўваюць цудоўны лёс жанчын, узнятых партыяй і савецкай уладай з глыбін народных і стаўшых віднымі дзеячамі нашай сацыялістычнай дзяржавы, славытымі людзьмі рэспублікі, наватарамі вытворчасці, перадавікамі калгаснай вёскі.

Звыш пятнаццаці год таму назад часопіс расказваў аб першых працоўных поспехах ударніцы вытворчасці, маладой работніцы мінскай швейнай фабрыкі «Кастрычнік» Надзежды Грэкавай. З дапытлівым розумам, прагай да ведаў, яна настойліва авалодвала прафесію, стала актыўнай грамадскай работніцай і душой калектыва. Неўзабаве яна была вылучана ў аддзел тэхнічнага кантролю. Потым мы даведваемся, што актыўная работніца Надзежда Грэкава абрана сакратаром прэзідыума Профсаюза швейнікаў рэспублікі. Партыя вучыць былую работніцу большэвіцкаму майстэрству работы ў масах, узбройвае яе ведамі марксіска-ленінскай тэорыі, надзяляе якасцю дзяржаўнага дзеяча. І старыя мінскія швейніцы цяпер з гонарам чытаюць аб вялікай дзяржаўнай дзейнасці сваёй выхаванкі, пераможца наместніка міністра Харчовай прамысловасці Расійскай федэрацыі, дэпутата Вярхоўнага Савета Саюза ССР — Надзежды Грыгор'еўны Грэкавай.

Па-новаму стаў жыць беларускі народ, новая песня загучэла над родным краем. І першай пахпаіла гэтую песню беларуская дзяўчына Ларыса Александрэўская. З партрэта, змешчанага ў часопісе, глядзіць на нас яе адкрыты, адухоўлены твар. Часопіс паведамляе пра першыя поспехі маладой спявачкі, пра рост яе папулярнасці ў народзе, у патаемныя думы якога яна здолела заглянуць і ўсхваляваныя пачуцці якога перадаць так праўдзіва і шчыра. Са сваімі спадарожнікамі — работнікамі і сялянкамі — артыстка Александрэўская часта дзеліцца на старонках часопіса думкамі, расказвае ім аб тым, як радасна спяваць пра народ

ПЕСНЯ ТРАКТАРЫСТКІ

Янка КУПАЛА

Трактар, мілы трактар, «Сталінец» мой слаўны, Пахавалі гора Мы з табой нядаўна!	Мы ідзем з табой У новы свет і людзі, Новы шлях цярэбляць Твае, мае грудзі.	Я цябе пакіну На вольную волю, — Даляцець да сонца Мяне кліча доля.	З табой паедзе Стаханавец новы, Малады, вясёлы, Стройны, светлабровы.
Пахавалі гора, Гора ды няволю, Як пайшлі з табой Па шырокім полю.	Зложым з табой казкі, Песні з табой зложым, Радасці і шчасця Краіне прымножым.	Паляту я, трактар, «Сталінец» мой слаўны, Дзе воблакі ходзяць, Плаваюць дзе плаўна.	З ім ты будзеш скарбы Здабываць з зямелькі, А ён будзе рады, Як той рыцар нейкі.
Сонца нам смяецца, Нібы строіць жарты, Месячык святляны Служыць нам за варту.	З табой аб'едзем Навакола света, Людзі нас сустрануць З радасным прыветам.	Далату да зорак, Вольная дзяўчына, Стуль табе, мой мілы, Адну зорку скіну.	Аба мне ён будзе Думкі думаць міла, Што з табой сядзела, Сны дзявочы сніла.
А вецер гуляе, Абівае росы, Косы расплятае, Мае русы косы.	Мёдам пачастуюць Каля кожнай хаты, Кветкамі абсыпаць Нас з табой дзяўчаты.	І пайшоў ад сонца Табе прывітанне Аб маім вялікім Да цябе каханні.	Трактар, мілы трактар, «Сталінец» мой слаўны, Пахавалі гора Мы з табой нядаўна!
Трактар, мілы трактар, «Сталінец» мой слаўны, Пахавалі гора Мы з табой нядаўна!	Трактар, мілы трактар, «Сталінец» мой слаўны, Пахавалі гора Мы з табой нядаўна!	Трактар, мілы трактар, «Сталінец» мой слаўны, Пахавалі гора Мы з табой нядаўна!	Я цябе пакіну На вольную волю, — Даляцець да сонца Мяне кліча доля.

і для народа, у звонкай песні славячы яго гераічную барацьбу і самаадданую працу.

Як уласнае свята перажывалі беларускія работніцы і сялянкі вестку аб прысваенні Ларысе Пампееўне Александровскай звання народнай артысткі Савецкага Саюза, аб прысуджэнні ёй Сталінскай прэміі, аб уручэнні ордэна Леніна. І зараз чытачкі часопіса ўважліва сочаць за поспехамі сваёй старой спадарожніцы, выдатнага майстра беларускага мастацтва, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР, віднага дзеяча міжнароднага руху працоўных жанчын.

На адной са старонак часопіса за ліпень 1925 года — некалькі невялікіх здымкаў толькі што выбраных членаў ЦВК, жанчын. Пад адным з іх — подпіс: «Сялянка Мінскай акругі Алена Юшкевіч». На нас глядзяць здзіўленыя вочы сялянскай дзяўчыны. Яна нібы здзіўлена тым, што яе, невядомую сялянку, выбралі ў Вярхоўны орган улады рэспублікі. Неўзабаве мы даведаемся, што Алена Юшкевіч паступіла ў школу для дарослых. Мінаюць гады. Алена Юшкевіч прымае актыўны ўдзел у калектывізацыі. Яна марыць аб тым, каб аўладаць агранамічнай навукай, стаць пераўтваральнікам прыроды, актыўна развіваць і рухаць уперад сацыялістычнае земляробства. Яна паступае ў славетную сельскагаспадарчую акадэмію імя Тіміразева і канчае яе. У гады Айчынай вайны за выкананне дзяржаўнага задання пад Сталінградам Алена Юшкевіч узнагароджваецца ордэнам Чырвонай Звязды, а зараз працуе на партыйнай рабоце.

Калгаснаму будаўніцтву прысвяціла сябе Соф'я Нікіфараўна Шыманская. У 1936 годзе краіна абмяркоўвала і прымала Сталінскую Канстытуцыю. У адным з нумараў часопіса з ухваляванай заметкай «Шчаслівейшы дзень майго жыцця» выступае даярка калгаса «Новы шлях» Дрысенскага раёна Соф'я Шыманская. Яна, радавая калгасніца, выбрана на VIII надзвычайны з'езд Саветаў і разам з вялікім правадыром народаў таварышам Сталіным прымае ўдзел у выпрацоўцы і зацверджанні новай Канстытуцыі, якую народ у

часць яе тварца назваў Сталінскай. Соф'я Шыманская, прыехаўшы дамоў, з падвоенай энергіяй узялася за ўмацаванне свайго калгаса. У нумарах часопіса за пасляваенныя гады мы чытаем артыкулы Соф'і Шыманскай — старшыні калгаса «Новы шлях», дэпутата Вярхоўнага Савета БССР, узнагароджанай ордэнам Леніна. Яна дзеліцца вопытам вырошчвання высокіх ураджаяў, расказвае аб тым, як яна ператварае ў жыццё ўказанні правадыра аб умацаванні калгаснага ладу.

Варты ўвагі і лёс гродзенскай работніцы Вольгі Бертэль. Незабыўны 1939 год. Савецкая Армія нясе вызваленне Заходняй Беларусі. Гродзенская работніца, жонка загінуўшага рэвалюцыянера Вольга Бертэль вітае праз старонкі часопіса сваіх родных сяспёр — беларускіх работніц і сялянак, вітае слаўную Савецкую Армію і ад усяго сэрца дзякуе таварыша Сталіна за вызваленне і ўз'яднанне ў адзінай савецкай сям'і. Праз дзесяць год мы чытаем расказ пра Вольгу Бертэль. Яна — майстар цэха вырашлага і рэканструяванага гродзенскага скурзавода, дэпутат Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Пра многіх выхаваных партыйнай жанчын, якія пачыналі свой працоўны і грамадскі шлях разам з часопісам, мы даведаемся на яго старонках. Чытаем пра Вольгу Філіпаўну Суханаву — сакратара райкома партыі, пра Варвару Феафілаўну Мацюшка — кіраўніца буйнага прамысловага трэста, пра Алену Крывашыеву — начальніка цэха Добрунскай папяровай фабрыкі, пра дзесяткі і сотні ім падобных. З хваляваннем перачытваем расказы пра дзяўчыну, якая прыйшла вучыцца на токара, пра сялянку, якая ўпершыню выступіла на дэлегацкім сходзе. Мы з гонарам чытаем зараз пра тысячы дзяўчат і жанчын — інжынераў і прафесараў, лётчыкаў і машыністаў, калгасных важакоў і народных артыстаў, Герояў Савецкага Саюза і Герояў Сацыялістычнай Працы.

Слаўны, светлы шлях прайшла беларуская жанчына. Слаўны шлях разам з ёю прайшоў яе спадарожнік і друг — часопіс «Работніца і сялянка».

НАШЫ МАГЧЫМАСЦІ НЕАБМЕЖАВАНЫ

(Расказ звеннявой соўгаса «Водрыч» Мар'і Рабянок)

ПАПРАСІЦЕ сяродняга амерыканскага фермера раска-заць аб самым шчаслівым часе ў яго жыцці, і ён заўсёды ўспомніць год, калі яму ўдалося, няхай сабе нават паной ашуканства, збыць прадукты на на-раўнаўча высокіх цэнах і на выру-чаныя грошы падправіць гаспадарку. Якой нікчэмнай здаецца гэта радасць савецкаму чалавеку!

Гэты год назаўсёды захаваецца ў маёй памяці як адзін з самых свет-лых, самых шчаслівых у жыцці. Так, я шчаслівая. Шчаслівая таму, што нарэшце змагла разам з сяброў-камі прыпаднесці сваёй дарагой Ра-дзіме за ўсе яе клопаты дастойны падарунак — сабраць з кожнага з 15 гектараў па 41,84 цэнтнера адборнага збожжа. Якая вялікая радасць адчуваць, што ты патрабён грамадству, што праца твая садзей-нічае росту яго багацця.

Мне хочацца на старонках часо-піса «Работніца і сялянка» рас-казаць жанчынам аб нашай рабоце, хоць новага ў гэтым расказе, маг-чыма, будзе нямнога.

* * *

Звяном я кірую нядаўна — з вяс-ны 1947 года. Але і за гэты кар-откі час ва ўмовах нашага соўгаса можна было многаму навучыцца. Уласна кажучы, увесь сакрэт вы-рошчвання высокіх устойлівых ура-джаяў і заключаецца ў тым, каб ву-чыцца — з года ў год пашыраць, наглыбляць агра-тэхнічныя веды, удумліва аналізаваць свой і чужы вопыт, браць з яго і ўкараняць у

практыку ўсё лепшае, перадавое, пазбягаючы паўтарэння памылак, і галоўнае — не шкадаваць працы дзеля любімай справы. Зямля любіць клопатлівы догляд і ў сто раз ап-лачвае яго. Я стараюся следаваць гэтым залатым для кожнага хлеба-роба правілам.

На леташні ўраджай крыўдзіцца, здавалася-б, нельга было — з кожнага гектара наша звяно сабрала па 29,5 цэнтнера жыта. Але так ужо выхаваны савецкія людзі, што дасягнутае імі ўчора не можа зада-воліць сёння. Калі восенню члены звяна даведаліся аб выніках сваёй працы, то адразу сабраліся да мяне на нараду.

— Вось што, Мар'я, — сказала Усціння Жук, — даручаем табе вы-ступіць на соўгасным сходзе і даць слова таварышу Сталіну, што ў будучым годзе збірэм больш 30 цэнт-нераў жыта з гектара. Улічы — не менш! А там відаць будзе. Мне ду-маецца, што і гэтую «норму» пера-крыць зможам. Якое будзе ваша слова, жанчыны?

Вядома, усе дружна яе падтрымалі і выклікалі на спаборніцтва звяно Мар'і Маўчан.

Але ўзяць добрае абавязацель-ства — гэта толькі пачатак справы. Самае галоўнае — адшукаць споса-бы яго выканання.

Моцна задумаліся мы над сваёй леташняй работай. Пачалі хібы шу-каць. З вясны на ўчастку было шмат пустазелля, а свечасова не прапалолі. Вось яна, адна памылка. Упущэнне было і з насеннем — ада-бралі не ўсё гатунковае. Ранняя вяс-ной не дагледзелі вымакання ўсхо-даў, крыху спазніліся з падкормкай. Усе гэтыя промахі прынеслі нема-лую страту. Такім чынам, улічыўшы мінулыя памылкі, мы ўжо пярэда ведалі, што і як рабіць у будучым.

Пачалося азімае ворыва. Ну, хіба ўсёдзін дома, калі на тваім участку трактар грукае! Так і цягне ў поле глянуць на работу трактарыста. Разам з аграходам Адамам Іосіфаві-чам Пікулікам назіраем за ўзорван-нем, вымяраем глыбіню. Усюды 30—35 сантыметраў. На славу папраца-ваў трактарыст Іван Чарнейка, вя-лікае дзякуй яму!

Дыскаванне зрабілі ў тры сляды. Над трэці след унеслі мінеральныя ўгнаенні: па 3 цэнтнеры суперфас-

фату, па 2 — калійнай солі і па 3 — калчаданнага агарку па гектар. На-сенне загадзя ачысцілі, пратравілі, праверылі на ўсходжасць. На гэты раз засеялі жыта аднаго гатунку — «Петкус». Яно добра расце па на-шых тарфяніках. Потым зрабілі ўкатку.

Вольны час зімою стараліся як найлепш выкарыстаць. Тры месяцы па два разы ў тыдзень наведвалі заняткі агра-тэхгуртка. Без вучобы, без дапамогі аграхода і дырэктара соўгаса мы ніколі не змаглі-б дабі-па высокіх працоўных паказчыкаў. Усе пошукі прышлося-б весці ўся-пую, па старому прыняццю: «Або дожджык або снег, або будзе або не».

Надышла вясна. Навучаныя гор-кім вопытам, мы загадзя выкапалі на полі канаўкі для стоку вады і дабі-ліся таго, што ні адзін метр жыта не вымак. Не паўтарылі мы і другой леташняй памылкі. Па мёрзлай зямлі падкармілі пасеў — на кожны гектар унеслі па 3 цэнтнеры суперфасфату і па 2 — калійнай солі.

У красавіку і маі надвор'е было сонечнае. Жыта дружна ішло ў рост. Прапалваць яго амаль не прышлося.

Калі пачалася малацьба, мы не-калькі сутак не адлучаліся з тока. Сюды няспынна заглядалі то дырэктар соўгаса Фёдар Ягоравіч Маханёк, то аграхода Пікулік, то брыгадзір Іосіф Кучынскі. Усім не цяпелася даведацца, які ўраджай дало наша жыта. Але вынік перавысіў самыя смелыя меркаванні: 261,5 пуда з гектара! Гэта намнога больш, чым сабрала звяно Мар'і Маўчан. На-шаму поспеху многа садзейнічалі брыгадзір Іосіф Кучынскі, Усціння Жук, Вольга Ціхеня, Мар'я Буласавя і іншыя члены звяна.

Некалькі год назад аб такой не-рамоце можна было толькі марыць. А цяпер яна намі дасягнута. Ча-му? Ды таму, што з кожным годам сельская гаспадарка атрымлівае ўсё больш і больш удасканаленых ма-шын, мінеральных угнаенняў, таму, што савецкія людзі ўсё глыбей і глы-бей прапікаюць у тайны прыроды, прымушаючы яе служыць нашым інтарэсам. І няма мяжы творчым імкненням вольнага чалавека. Таму я з поўнай упэўненасцю магу за-явіць, што і дасягнутае намі не з'яў-ляецца мяжой. Мы можам і павінны дабіцца яшчэ большых поспехаў.

Пяцігадовы план выканалі

(ПІСЬМО У РЭДАКЦЫЮ)

Мы жывем у цудоўных, незабыўных дні! Наш народ пад кіраўніцтвам партыі большавікоў упэўнена крочыць да камунізма.

Рабочыя фабрыкі і заводы, калгаснікі, работнікі сацыялістычных палёў поўны рашучасці наблізіць гэты светлы дзень. Вось чаму савецкія людзі так самааддана працуюць, адшукваючы новыя шляхі павышэння прадукцыйнасці працы, зніжэння сабекошту, палепшэння якасці прадукцыі.

З кожным днём пашыраецца сацыялістычнае спаборніцтва за выкананне пяцігодкі ў чатыры гады. Дзесяткі, сотні перадавых прадпрыемстваў краіны ўжо рапартуюць вялікаму Сталіну аб датэрміновым выкананні пяцігадовых планаў.

У сваім дакладзе аб 32 гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі тав. Г. М. Маленкоў, гаворачы аб поспехах нашага будаўніцтва, адзначыў: «Пяцігадовым планам было ўстаноўлена, што аб'ём прадукцыі ўсёй прамысловасці СССР у 1950 годзе павінен на 48 процантаў перавысіць вытворчасць даваеннага, 1940 года. У кастрычніку бягучага года прадукцыя ўсёй прамысловасці перавысіла больш чым на 50 проц. сярэднемесячны выпуск 1940 года».

Гэта вялікая перамога ўсяго савецкага народа. І мы рады сказаць, што наша абутковая фабрыка не адстала ад перадавікоў краіны. Мы датэрмінова выканалі пяцігадовы план па аб'ёму прадукцыі.

Разгарнуўшы сацыялістычнае спаборніцтва, прымяняючы метады наватараў вытворчасці Аляксандра Чуткіх, Анны Родчанкавай і іншых, мы дабіліся сёлета выдатных поспехаў. Ад 14 верасня фабрыка працуе ўжо ў рахунак 1951 года. За кошт эканоміі сыравіны, павышэння прадукцыйнасці працы калектыву значна знізіў сабекошт прадукцыі. Закройшчыкі, нарыхтоўшчыкі, аддзелачнікі, рабочыя ўсіх апераций уключыліся ў барацьбу за павышэнне якасці абутку. Фабрыка ў цэлым выпускае цяпер 85,3 проц. абутку першага гатунку замест планавых 79,3 проц.

А нашы камсамольска-маладзёжныя брыгады—Пліско Любы па цэху дзіцячага абутку і Катоўскай Лены па нарыхтоўчаму цэху—працуюць зусім без браку і толькі пер-

Работніцы фабрыкі імя Тэльмана вывучаюць даклад тав. Г. М. Маленкова, прысвечаны 32 гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Чытае газету майстар участка агітатар Ф. С. Чурбенка. Сядзяць (злева направа): Люба Пліско, Валя Яноўская, Алеся Дубовік, Надзея Бярозавік, Вікторыя Тумар і Яніна Бараноўская.

Фото І. Рабіновіча.

шым гатункам. Нашы брыгады ў сярэднім выконваюць месячнае заданне на 180—200 проц. Мы самі штодня выпрацоўваем на дзве—дзе з паловай нормы.

Гэтыя поспехі даліся нам у напружанай барацьбе. Мы не лічымся з цяжкасцямі і смела іх пераадоўваем. Максімальна ўшчыльнілі рабочы дзень, дасканалы вывучылі свае станкі, бярэм ад механізацыі ўсё магчымае, нястомна змагаемся за беражлівае выдаткаванне ўсіх відаў сыравіны і матэрыялаў.

У 1945 годзе Пліско Люба з'явілася ініцыятарам стварэння камсамольска-маладзёжных брыгад. Праз год яе брыгада заваявала першыства ў спаборніцтве прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці рэспублікі і атрымала пераходны Чырвоны сцяг ЦК камсомола Беларусі і Міністэрства лёгкай прамысловасці БССР.

Стварыўшы брыгады ва ўсіх цэхах і зменах, правільна арганізаваўшы працу, скарыстаўшы ўсе ўнутраныя рэсурсы, калектыву фабрыкі за дзевяць месяцаў гэтага года даў дзяржаве 2 млн. 171 тысячу рублёў звышпланавых назапленняў, шмат

тысяч рублёў вызвалена з абаротных сродкаў. Праведзеныя мерапрыемствы, высокая свядомасць саміх рабочых, іх імкненне з часцю выканаць ўзятыя абавязальствы—усё гэта стварыла ўмовы для датэрміновага выканання пяцігадовага плана па аб'ёму прадукцыі. Зараз на фабрыцы 80 стаханаўцаў выканалі па шэсць, а 10 рабочых, у тым ліку і мы абедзве,—па сем гадавых норм.

Мы жывем у такі час, калі працоўныя ўсіх краін з надзеяй і любоўю глядзяць на нас. Яны ведаюць, што савецкаму чалавеку не страшны цяжкасці, што мы ўмеем іх перамагаць. Мы заклікаем усіх работніц і калгасніц рэспублікі працаваць так, каб наша Радзіма была яшчэ больш прыгожай, багатай і магутнай!

Давайце самааддана працаваць, змагацца за датэрміновае выкананне вытворчых планаў. Выканаем пяцігодку ў чатыры гады!

Л. ПЛІСКО і Е. КАТОУСКАЯ,
брыгадзіры камсамольска-маладзёжных брыгад фабрыкі імя Тэльмана.

г. Мінск.

Знатная звенява

III БІРОКІ гасцінец, абсаджаны маладымі дрэўцамі. Па ім часта праязджаюць машыны і фурманкі. Мінаючы прыгожа адбудаваныя дамы з садкамі, яны спыняюцца ля прасторнага, з чарапічным дахам і вялікімі вокнамі дома, над ганкам якога вісіць шыльда: «Праўленне калгаса імя Янкі Купалы».

Гэта — найстарэйшы ў раёне калгас. На працягу некалькіх год ён знаходзіцца на Рэспубліканскай дошцы гонару.

Суседзі з маладых калгасаў заходніх абласцей прыязджаюць сюды за высокакасным насеннем, за пародай, за вопытам работы ў звеннях. І амаль кожны просіць старшыню калгаса пазнаёміць са знатнай звенявой Верай Афельдар. У такіх выпадках Рыгор Мітрафанавіч Краўцоў праводзіць іх у поле.

Веру лёгка пазнаць ужо здалёк па энергічных жвавых рухах, па звонкаму маладому голасу. Уласным прыкладам яна згуртоўвае звяно. Працуючы з аганьком, вядзе за сабой не толькі моладзь, але і сталейшых калгаснікаў. Аб ёй нават склалася прыказка: «Кавалёва Вера дзе ні стане, не прыстане». Кавалёвай завуць яе таму, што бацька Веры, Іван Якаўлевіч Афельдар, дванаццаць год працаваў кавалём у пана Янушэўскага.

У 1939 годзе Іван Афельдар быў першым арганізатарам калгаса. У той час Веры споўнілася дванаццаць год. Яна паступіла ў 5 клас Радашковіцкай сямігодкі, але вучыцца мала давялося, бо прышлі немцы. Бацька вымушаны быў цэлы год хавацца па лясах. Амаль штодня ў хаце Афельдараў немцы рабілі вобыскі, страшылі матку і дзяцей. Пасля Веру і яе брата Міколу запісалі на вываз у Германію. Каваль забраў хлопца да сябе ў лес, а Веру завёў да замужняй сястры, якая жыла ў Бакштах. Там Вера спаткалася з партызанамі.

Яны даручылі дзяўчыцы занесці ў суседняе сяло зводку Совінформбюро. Вера захавала яе за галянішчам і так дакладна выканала першае даручэнне, што партызаны раз за разам сталі даваць ёй новыя заданні. Пасля вайны Веру паслалі ву-

чыцца ў Ашмянскую агранамічную школу.

У 1947 годзе Вера вярнулася ў свой калгас комсамолкаю. Праз кароткі час яе абралі сакратаром комсамольскай арганізацыі. Зараз яна кандыдат партыі.

Зімою мінулага года ўдзельнічала ў рэспубліканскім злёце перадавікоў сельскай гаспадаркі. Там пачула многае пра работу звенняў высокага ўраджаю.

Веру даручылі звяно па бульбе. Яна расказвала кожнаму, што пачула на злёце. Напісалі ліст да таварыша Сталіна, абавязаўшыся даць па 300 цэнтнераў бульбы на плошчы ў 3 гектары. Падпісаўшы ліст, Вера выклікала на соцнаборніцтва звяно па пшаніцы Івана Бізюка.

— Неўгамаваная! — гаварылі аб ёй.

Нават дома маці напакала: «Уроджіць, як бог дасць, ніхто наперад сказаць не можа».

Звяно адабрала насенную бульбу і заклала яе ў парніковыя катлаваны для яравізацыі. Праз 25 дзён на клубнях утварыліся тоўстыя зялёныя парасткі. Пачалася пасадка. Угнаенне ўносілі непасрэдна ў барозны, клубні раскладалі па адкосу. Праз 10 дзён правялі першае барабананне. Калі з'явіліся ўсходы, правялі падкормку суперфасфатам, калійнай солью і другое барабананне. Праз кароткі час пачалі рыхленне матыкамі. Калі добра азначыліся радкі ўсходаў, унеслі другую падкормку і першы раз акучылі. Праз 15 дзён пачалі акучваць у другі раз.

Увосень па раёну шырока разгарнулася калектывізацыя. Усім у прыклад ставіўся калгас імя Янкі Купалы. На сялянскіх сходах нярэдка дэманстравалася вырашчаная звяном Веры Афельдар бульба, адзін клубень якой важыў 300—400 грамаў. За высокі ўраджай па бульбе, пшаніцы, ільну і жыту дзевяць калгаснікаў гэтага калгаса атрымалі ўрадавыя ўзнагароды. Вера была ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

У той час калгас павінен быў дагэмінова закончыць лесанарыхтоўкі. Вярнуўшыся раніцай з Мінска, Вера пачула, што яшчэ многа лесу не вывезена, бо нехапае рабочай сілы, а

старшыню выклікалі ў раён. Насталі самыя маразы. Скінуўшы з сябе модную шаўковую сукенку, Вера апрагнулася ў лыжныя шаравары, зялёны ватнік, захутала галаву шэрай шарсцянай хусткай і, звярнуўшыся да брата Міколы — брыгадзіра калгаса, рашуча заявіла:

— Пасылай у лес.

Праз поўгадзіны яна ўжо стаяла ля запрэжаных коней і даводзіла маладому калгасніку Янаку:

— Не па-мойму робіце. Як старшыня паехаў, то пяцьдзесят кубаметраў вывезлі, а як самі былі, то і дваццаць не здолелі. Гэта вам не паншчына: адбыў ды кінуў і прыгнатых няма, каб спagnaў ды скуру садраў... Для сябе робім.

А да Веры адна за адной ужо збіраюцца цёпла апранутыя дзяўчаты, члены яе звяна Марыя і Вера Сай і іншыя калгасніцы. Пасеўшы на сані, з вясёлымі песнямі едуць у лес.

У канцы зімы пачалі вывозіць гной на поле. Звычайна, кабеты і дзяўчаты накідалі гной на сані, а мужчыны вывозілі. Але Вера не ўцяпела. Ёй здавалася, што хлопцы надта марудзяць з вывазкай.

— Давай заменіся, — прапанавала яна аднаму з хлопцаў.

— То не дзявочая справа.

— Паглядзіш, — упэўнена беручы лейцы ў рукі, адказвала Вера.

Завезла гной на месца, памагла скінуць і першай вярнулася. Рыспой бяжыць конь па ўкатанай дарозе. Памахваючы пугай, Вера цвёрда стаіць на санях.

— Перамога за намі! — крычыць яна здалёк.

У гэтым годзе звяно Веры Афельдар сабрала на ўчастку амаль па 400 цэнтнераў бульбы з гектара.

Сям'я Афельдараў атрымала апацсам 1300 кілограмаў збожжа.

Зараз Вера збіраецца паехаць у Акадэмію навук і на Беларускаю дзяржаўную селекцыйную станцыю, каб выверыць там якасць бульбы, падрыхтаванай на насенне для будучага года.

3. БАНДАРЫНА.

Радашковіцкі раён
Маладзечанскай вобласці.

На здымку: В. Афельдар за працай у калгаснай хаце-лабараторыі.

Фота М. Берава і В. Пужэвіча.

ЖАНЧЫНЫ КРАІН НАРОДНАЙ ДЭМАКРАТЫІ

Людміла ПІНЧУК

СВОЙ любімы горад чэшскі народ называе «Злата Прага». Праз яго павольна нясе свае срэбныя воды велічная Влтава. Горда ўзвышаюцца сівыя Градчаны — чэшскі Крэмль — помнік глыбокай старасветчыны... «Дрога Варшава» называюць палякі сваю сталіцу. Знявечаная, спакутаная, зруйнаваная, але дарагая. Усё дарага ў гэтым горадзе, і праспект імя Маршала Сталіна, і будынак, дзе захоўваецца сэрца вялікага Шапена... Прыгожы будынак Бухарэсцкай оперы, чароўны берагі Тісы ў Венгрыі, маляўнічы даліны руж у Балгарыі, якія прасціраюцца на многа, многа кілометраў! Але ўсё-ж не гэта зараз прыцягвае ўвагу чалавека, які наведваў гэтыя краіны.

Гіганцкі — блакітны, як неба, — плакат, распасцёрты над Прагай, спыняе ўвагу прахожлага. Чырвонымі літарамі гараць на ім словы: «Пяць гадоў працы — шлях да сацыялізма». У вітрынах магазінаў над россыпам тавараў — адна лічба: «5». У Будапешце, ля самага вакзала, — лозунг: «Датэрмінова выканаем трохгадовы план!», а ў Варшаве на алеі імя Маршала Сталіна ўзвышаецца велізарная эмблема польскіх профсаюзаў. Рукі складаюць разам молат, колас і цяро. Гэты знак — сімвал адзінства рабочых, сялян і інтэлігенцыі Польшчы. А ў Балгарыі тэкстыльшчыцы Сафіі звярнуліся да жанчын краіны з заклікам: «Па прыкладу маскоўскіх сябровак выканаем пяцігодку ў чатыры гады!»

Выдатна працуюць жанчыны краін народнай дэмакратыі. У маі гэтага года на трыбуну 9 з'езда камуністычнай партыі Чэхаславакіі паднялася маладая дзяўчына, якую зал бурна вітаў воплескамі. Гэта была Анна Вачкова — лепшая тэкстыльшчыца краіны. Яна першай перайшла на абслугоўванне некалькіх станкоў. Сваё выступленне яна заканчвае словамі: «Чэсьць працы!» «Чэсьць працы» — дружна адказваюць ёй дэлегаты з'езда.

Гонар працы выдатных жанчын Чэхаславакіі і Польшчы, Венгрыі і Балгарыі, Румыніі і Албаніі!

... Прайшло крыху больш пяці год з таго часу, як народы паўднёва-ўсходняй і сярэдняй Еўропы з дапамогай Савецкай Арміі звергнулі ў сваіх краінах уладу рэакцыянераў і здраднікаў і ўстанавілі дэмакратыю — уладу народа. Гэтыя краіны, здзейсніўшы карэнныя змены ў характары дзяржаўнай улады, правёўшы зямельную рэформу і нацыяналізацыю галоўнейшых сродкаў вытворчасці, развіваючы сваю гаспадарку на планавых пачатках, дабіліся вялікіх поспехаў. Выдатных поспехаў дабіліся і жанчыны гэтых краін.

Народна-дэмакратычная ўлада ў гэтых краінах ажыццяўляе палітыку поўнага роўнапраўя жанчын, прыцягвае іх да справы дзяржаўнага будаўніцтва, разбівае ўшчэнт ілжывыя буржуазныя тэорыі аб «няпоўнапэўнасці» жанчын.

Жанчыны краін народнай дэмакратыі атрымалі поўнае роўнапраўе з мужчынамі ва ўсіх галінах дзяржаўнага, эканамічнага і культурнага жыцця. Гэтае роўнапраўе замацавана ў канстытуцыях народна-дэмакратычных рэспублік.

61-шы артыкул Канстытуцыі Народнай рэспублікі Балгарыі гаворыць:

«Жанчыны роўнапраўны з мужчынамі ва ўсіх галінах дзяржаўнага, эканамічнага і грамадска-палітычнага жыцця. Дзяржава праяўляе асаблівыя клопаты аб маці і дзіцяці». Артыкулы Канстытуцыі народных рэспублік Албаніі, Румыніі, Польшчы, Чэхаславакіі, нядаўна прынятай Канстытуцыі Венгерскай рэспублікі таксама прадастаўляюць жанчыне поўнае роўнапраўе.

Упершыню ў гісторыі гэтых краін жанчыны займаюць вышэйшыя дзяржаўныя пасады. У Балгарыі Цола Драгойчэва з'яўляецца міністрам пошт і тэлеграфа. Рада Тодарава — віцэ-міністр працы і сацыяльнага забеспячэння, а Стэла Благоева прызначана надзвычайным і поўнамоцным паслом Народнай рэспублікі Балгарыі ў Савецкім Саюзе. У Польшчы членам Вярхоўнага суда прызначана жанчына Соф'я Васількоўска, у Чэхаславакіі намеснік прэм'ер-міністра рэспублікі — Анежка Годзінава, а міністрам замежных спраў Народнай рэспублікі Румыніі з'яўляецца выдатная жанчына, палыманы змагар за шчасце свайго народа — Анна Паукер.

Урады краін народнай дэмакратыі не толькі юрыдычна прадастаўляюць жанчынам роўнапраўе, але і шляхам знішчэння пагрозы беспрацоўя, увядзення раду дэмакратычных законаў, якія ахоўваюць інтарэсы працоўных жанчын, ствараюць усе ўмовы для практычнага ажыццяўлення прадастаўленага жанчынам роўнапраўя. І жанчыны краін народнай дэмакратыі, разумеючы, што яны працуюць на сябе і на сваіх дзяцей, што ад іх працы залежыць рост добрабыту радзімы, актыўна і самааддана працуюць на шчасце сваіх рэспублік.

Разам з усім народам жанчыны ўключыліся ў сацыялістычнае спаборніцтва. Нярэдка жанчыны з'яўляюцца ініцыятарамі стварэння новых метадаў працы. Велізарных поспехаў дабіліся балгарскія жанчыны ў справе будаўніцтва сацыялізма ў сваёй рэспубліцы. Жанчыны Балгарыі ў гэтым годзе бясплатна адпрацавалі 1 411 099 гадзін, эканоміўшы дзяржаве поўмільярда леваў. Сярод балгарскіх жанчын многа гераінь працы. На ўсю краіну праславіліся ўдарніцы вытворчасці — тэкстыльшчыцы Маруся Тодарава, Марыйка Стэфанава, Віялета Бербенкова, узнагароджаныя «Залатым ордэнам працы». У Венгрыі работніца тэкстыльнай фабрыкі Обуда Матон Ілонка вынайшла новы метада працы, які ў тры разы дазваляе павялічыць прадукцыйнасць аднаго ткацкага станка. Вільма Дыметэр — работніца тэкстыльнай фабрыкі Лупень у Румыніі — яшчэ 18 ліпеня 1949 года закончыла свой вытворчы план 1949 года і працуе цяпер у рахунак 1950 года, а работніца бухарэсцкай фабрыкі Марыя Андрэй, вывучыўшы вопыт савецкіх стаханавак, перайшла на абслугоўванне 24 станкоў.

Сустракаючы ў гэтым годзе Міжнародны жаночы дзень 8 сакавіка, жанчыны Чэхаславакіі высунулі лозунг: «Будуючы сваю радзіму — мацую справу міру!». Яго падхпіў увесь народ рэспублікі. І калі камуністычная партыя краіны звярнулася з заклікам

адпрацаваць 30 мільёнаў гадзін на будаўніцтва рэспублікі, народ адпрацаваў не 30, а 75 мільёнаў гадзін, з якіх палавіну адпрацавалі жанчыны.

Усё больш і больш жанчын краін народнай дэмакратыі авалодваюць так званымі мужчынскімі прафесіямі. Ніколі раней у Чэхаславакіі не было жанчын-вагонаважатых. У мінулым годзе на вуліцах чэшскага горада Пльзнь назіралася вялікае ажыўленне. На трамвайным прыпынку спыняўся зусім пусты трамвай і ішоў далей без пасажыраў. Гэтым трамваем кіравала жанчына. Пасажыры, баючыся аварыі, чакалі другі вагон, або ішлі пехатой. З таго часу мінуў толькі год. Цяпер у Пльзне, як і ў іншых гарадах рэспублікі, многа жанчын-вагонаважатых. Трамвай, які кіруюць жанчыны, ідуць поўныя. А хіба лёгка было польскай дзяўчыне Яніне Паўліцкай упершыню стаць за фрэзерны станок? Цяпер яна — лепшая ўдарніца-фрэзерушчыца вагонабудаўнічага завода Вроцлава, месячную норму выконвае на 130 проц. Усё большая колькасць жанчын становіцца слесарамі, токарамі, трактарысткамі, электрамеханікамі, авалодвае складанымі прафесіямі.

Самааддана працуючы на шчасце сваёй радзімы, жанчыны спакойны за лёс сваіх дзяцей.

Урады краін народнай дэмакратыі праяўляюць нястомныя клопаты аб маці і дзіцяці. Усім жанчынам аплачваецца водпуск на цяжарнасці, выдаецца дапамога на дзяцей. Тут няспынна расце колькасць радзільных дамоў і дзіцячых устаноў. У Албаніі, дзе насельніцтва перавышае мільён, на ўсю краіну быў толькі адзін радзільны дом. Дэмакратычны ўрад за чатыры гады пабудаваў 21 радзільны дом. У вёсках балгарскай Румыніі не было ні аднаго радзільнага дома, за пяць год існавання народна-дэмакратычнай улады пабудавана 800 радзільных дамоў.

У Польшчы дэмакратычны ўрад 16 студзеня 1947 года прыняў пастанову аб узнагароджанні залатым і сярэбраным крыжам маці, якія выхавалі 10, 11 і 12 дзяцей.

Жанчыны краін народнай дэмакратыі, якія хочуць міру і шчасця сваім дзецям, будуць бязлітасна змагацца з усімі ворагамі соцыялізма. Вось чаму ў сваім лісце на імя народнага суда Венгрыі, які судзіў банду Райка і яго панчельнікаў, тэкстыльшчыцы Будапешта пісалі: «Ганьба і пракляцце здраднікам соцыялізма, пракляцце ім, жадаючым адабраць у народа яго шчасце».

А румынская сялянка Марыя Думітраке з вёскі Вэ-кэрэшці сказала: «Усе мы тут думаем так: усё, што мы робім, мы робім для ўмацавання міру і дружбы з вялікім Савецкім Саюзам. Нават, калі адзін камень улажылі ў брук, то і ён служыць той-жа мэце. Мы будзем працаваць, працаваць для народа, працаваць для сябе».

Гэты заклік румынскай сялянкі пераклікаецца з прывітаннем балгарскай тэкстыльшчыцы, венгерскай трактарысткі, чэшскай абутніцы. Звонка гучыць над гэтымі краінамі прывітанне жанчын: «Чэсць працы!» Разам з усім народам сваіх краін яны ідуць да соцыялізма, шлях да якога ўказвае вялікі Савецкі Саюз.

У Маскве на выстаўцы: «Балгарская моладзь у барацьбе за соцыялізм». Экскурсавод Р. Жыўнава паказвае наведвальнікам вазу, падараваную ў 1944 годзе воінам Савецкай Арміі пры вызваленні Косава поле.

Экскурсавод Р. Жыўнава паказвае наведвальнікам вазу, падараваную ў 1944 годзе воінам Савецкай Арміі пры вызваленні Косава поле.

Аб дадатковай аплаце калгаснікаў, працуючых на жывёлагадоўчых фермах

«Задача ўздыму і ўсямернага развіцця жывёлагадоўлі стала цэнтральнай задачай партыі і дзяржавы ў сельскай гаспадарцы» (Г. Маленкоў).

НАШ урад і камуністычная партыя большэвікоў штодзённа клапаціцца аб усебаковым развіцці сельскай гаспадаркі. Калі краіна дасягнула сур'ёзных поспехаў ва ўздыме збожжавай гаспадаркі, Совет Міністраў СССР і Цэнтральны Камітэт ВКП(б) ва ўвесь рост паставілі задачу ўсямернага развіцця жывёлагадоўлі. Была выдана пастанова аб трохгадовым плане развіцця грамадскай калгаснай і саўгаснай прадуктыўнай жывёлагадоўлі.

Трохгадовы план узброіў калгасы і калгаснікаў баявой праграмай барацьбы за хутчэйшы ўздым арцельнай жывёлагадоўлі. Асаблівае значэнне мае пры гэтым правільная арганізацыя і аплата працы. Совет Міністраў Саюза ССР 19 красавіка 1948 года вынес пастанову «Аб мерах па палепшанню арганізацыі, павышэнню прадукцыйнасці і ўпарадкаванню аплаты працы ў калгасах». У гэтай пастанове аплата працы калгаснікаў, якія працуюць у жывёлагадоўлі, прадугледжваецца ў прастай залежнасці ад надою малака, настрыву воўны, вырошчвання маладняка, прыросту жывой вагі, укармленасці рабочай і прадуктыўнай жывёлы.

Для яшчэ большага павышэння матэрыяльнай зацікаўленасці ў павелічэнні грамадскага пагалоўя жывёлы і яе прадукцыйнасці Совет Міністраў СССР прыняў падпісаную таварышам Сталіным пастанову «Аб дадатковай аплаце працы калгаснікаў за перавыкананне заданняў па вырошчванні маладняка, захаванню дарослай жывёлы і павышэнню прадукцыйнасці жывёлагадоўлі ў калгасах Беларускай ССР». Урад рэкамендуе выдаваць калгаснікам, пачынаючы з 1949 года, дадатковую аплату за перавыкананне заданняў па вырошчванні маладняка, захаванню дарослай жывёлы і павышэнню прадукцыйнасці жывёлагадоўлі.

Гэтая пастанова ўрада з'яўляецца яркім сведчаннем сталінскіх клопатаў аб калгасным сялянстве. Цяпер

даярка, свінарка або цялятніца сама зацікаўлена ў захаванні маладняка і павышэнні ўдойнасці кароў. Яна атрымлівае дадатковую аплату натурай: цялятамі, ягнятамі, парасятамі, птушкай, малаком, мясам і іншымі прадуктамі жывёлагадоўлі. Калі даярка-скотніца атрымала цялят ад усіх васьмі замацаваных за ёю кароў і нецеляў, поўнацю захавала прыплод да перадачы цялятніцы, то ёй рэкамендуецца дадатковая аплата: 150 літраў малака або адно цялё ў 4-месячным узросце. А калі яна вырасціла не менш 90 проц. цялят, ёй выдаецца 75 літраў малака або адно ягнё ў 4-месячным узросце, або адно парасё ў 2-месячным узросце.

Даярка калгаса «Большэвік» Антаненка Спепаніда Захараўна (Лёзненскі раён Віцебскай вобласці) ад замацаваных за ёй 14 кароў атрымала і вырасціла да 15—20-дзённага ўзросту 14 цялят. Дадатковай аплаты яна атрымае: 150 літраў малака або адно цялё ў 4-месячным узросце.

Даярка, якая абслугоўвае менш 8 кароў і нецеляў і вырасціла ад іх цялят да 15—20-дзённага ўзросту, атрымае па 8 літраў малака або парасят, ягнят з разліку па 2 кілаграмы ў жывой вазе за кожнае вырашчанае цялё.

Нярэдка даяркі вырошчваюць цялят да 6-месячнага ўзросту. У такіх выпадках пастановай устаноўлена дадатковая аплата даяркам у 250 літраў малака або адно цялё ва ўзросце да 6-ці месяцаў. Пры вырошчванні не менш 90 проц. цялят — 150 літраў малака або адно цялё ў 4-месячным узросце. Калі-ж даярка абслугоўвае менш 8 кароў і нецеляў і вырошчвае ўсіх атрыманых ад іх цялят да 6-месячнага ўзросту, ёй рэкамендуецца выдаваць 16 літраў малака або парасят, ягнят з разліку па 4 кілаграмы ў жывой вазе за кожнае вырашчанае цялё.

За цялятніцай найлепш замацоўваць 20—25 цялят. За захаванне і вырошчванне іх усіх ад 15—20-дзённага да 6-месячнага ўзросту ўста-

ноўлена выдаваць 150 літраў малака або адно цялё ў 4-месячным узросце. Пры захаванні не менш 95 проц. цялят выдаваць 75 літраў малака або адно ягнё ў 4-месячным, або адно парасё ў 2-месячным узросце.

У некаторых калгасах цялятніца абслугоўвае менш 20 цялят. За поўнае захаванне і вырошчванне іх да 6-месячнага ўзросту ёй выдаецца па 6 літраў малака, або ягняты, парасяты з разліку па 1,5 кілаграма ў жывой вазе за кожнае цялё.

Дадатковая аплата ўстаноўлена таксама за перавыкананне плана ўдою малака. Пры плане ўдою да 1500 літраў на фуражную карову рэкамендуецца выдаваць даярцы 15 проц. малака, надоенага звыш плана; пры плане ўдою ад 1500 да 2000 літраў — 20 проц.; пры плане ўдою ад 2000 да 2500 літраў — 25 проц.; пры плане ўдою ад 2500 да 3000 літраў — 30 проц. і пры плане ўдою звыш 3000 літраў — 35 проц. малака, надоенага звыш плана.

Даярка Марчанка Надзея Фёдаравна з калгаса «Прагрэс» Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці ў 1949 годзе ад кожнай з 9 замацаваных кароў за 10 месяцаў бягучага года надала па 1890 літраў малака, у тым ліку звыш плана 810 літраў. Акрамя таго, яна атрымала і захавала ад 15—20-дзённага да 6-месячнага ўзросту 9 цялят. Дадатковай аплаты ёй належыць: за перавыкананне плана па ўдою — 162 літры малака і за захаванне і вырошчванне цялят — 150 літраў малака або адно цялё ў 4-месячным узросце.

Даярка калгаса «Чырвоны працаўнік» Гомельскага раёна — Маркаўцова Любоў Міхайлаўна ад 8 замацаваных кароў у бягучым годзе надала па 2700 літраў малака. Дадатковай аплаты ёй належыць 1500 літраў малака.

Поспех утрымання жывёлы на выпасе залежыць у першую чаргу ад пастухоў. Пастуху давяраецца стада, якое мае вялікую грамадскую каштоўнасць. Умелы і воньны

пастух не толькі зберажае, але і памножыць гэтае калгаснае багацце. На фермах буйнай рагатай жывёлы пастухі зімой павінны быць скотні-камі.

Скотніку-пастуху, які даглядае 30—50 галоў маладняка ад 6-месячнага ўзросту да года, за поўнае захаваўне пагалоўя рэкамендуецца выдаваць 250 літраў малака або адно цялё ва ўзросце 6 месяцаў, а пры захаванні не менш 97 проц. замацаванага пагалоўя — 75 літраў малака або адно ягнё ў 4-месячным узросце, або адно парасё ў 2-месячным узросце.

Скотніку-пастуху, які даглядае адначасова за рознымі ўзроставымі групамі жывёлы, пры поўным захаванні пагалоўя выдаецца па 6 літраў малака або ягнё, парасё з разліку па 1,5 кіلوграма. Пры захаванні не менш 97 проц. замацаванага пагалоўя—па 4 літры малака або па 1 кіلوграму мяса ў жывой вазе за кожную захапаную галаву.

Скотніку-пастуху ўстаноўлена дадатковая аплата і за перавыкананне плана ўдою малака.

Калгаснікам, якія працуюць на свінагадоўчых фермах, за вырошчванне да 2-месячнага ўзросту звыш 7 парасят у сярэднім на адзін апарос выдаецца кожнае пятае парасё ў 2-месячным узросце ад вырашчаных звыш указанай колькасці.

Калгаснікам, якія даглядаюць за дарослым пагалоўем і парасятамі пасля 2-месячнага ўзросту, пры захаванні не менш 98 проц. замацаванага за імі пагалоўя выдаецца адно парасё ў 2-месячным узросце.

Свінарка Соф'я Сінюкоўская з калгаса імя 17 Кастрычніка Міорскага раёна Полацкай вобласці ў гэтым

годзе ад замацаваных за ёю 8 свінаматок вырасціла ў сярэднім ад кожнай па 17 парасят. Дадатковай аплаты яна атрымае 5 парасят у 2-месячным узросце.

Калгаснікам, якія працуюць на птушкагадоўчых фермах, рэкамендуецца выдаваць дадатковую аплату за выхаванне маладняка і перавыкананне плана яйканоснасці курэй.

Напрыклад, птушніца Жураўская Вікторыя Эдуардаўна з калгаса «Маяк соцьялізма» Барысаўскага раёна ў 1949 годзе атрымала ад замацаванага пагалоўя курэй-нясушак звыш плана 2000 яек, за што ёй належыць дадатковай аплаты пятая частка яек, атрыманых звыш плана, або 400 штук.

Старшнікам калгасаў, загадчыкам жывёлагадоўчых ферм устаноўлена таксама дадатковая аплата па жывёлагадоўлі. Напрыклад, загадчыку фермы выдаецца натурай 3 проц. малака, надоенага звыш плана. За вырошчванне ў сярэднім ад 100 кароў і нецеляў з пачатку года не

менш 90 цялят, пры ўмове выканання плана росту пагалоўя, яму выдаецца за кожныя 40 вырашчаных цялят 250 літраў малака або адно цялё ва ўзросце да 6 месяцаў. Акрамя таго, за захаванне на працягу года не менш 98 проц. пагалоўя жывёлы старэй года ён атрымлівае 150 літраў малака або адно цялё да 4-месячнага ўзросту. Загадчык свінагадоўчай фермы пры захаванні пагалоўя на ферме не менш 97 процантаў і вырошчванні не менш 7 парасят у сярэднім за адзін апарос атрымлівае чацвертую частку парасят ад выданных у выглядзе дадатковай аплаты работнікам свінафермы. Загадчыку авечкагадоўчай фермы за атрыманне і захаванне ягнят і захаванне дарослага пагалоўя выдаецца дзесятая частка ягнят і авечак, выданных у выглядзе дадатковай аплаты чабанам-аўчарам, а за перавыкананне плана настрыгу воўны выдаецца натурай 4 проц. воўны ад колькасці воўны, атрыманай звыш плана па ўсёй ферме. Загадчыку птушка-

гадоўчай фермы за перавыкананне яйканоснасці на ферме выдаецца 2 проц. яек, атрыманых звыш плана.

Дадатковая аплата калгаснікам можа быць выдана пры ўмове выканання плана росту пагалоўя жывёлы на ферме.

Малако, якое належыць у парадку дадатковай аплаты, са згоды калгасніка можа быць заменена іншымі сельскагаспадарчымі прадуктамі па эквіваленту замены.

Новы парадак дадатковай аплаты працы ў жывёлагадоўлі мае вялікае значэнне. Ён садзейнічае павелічэнню грамадскага пагалоўя жывёлы ў калгасах і далейшаму павышэнню яе прадуктыўнасці.

Неабходна шырока растлумачыць калгаснікам і калгасніцам умовы дадатковай аплаты працы за перавыкананне заданняў па жывёлагадоўлі і своєчасова яе выдаваць.

У. БАРКОЎСКІ,
загадчык сектара жывёлагадоўлі і соўгасаў сельскагаспадарчага аддзела ЦК КП(б)Б.

Лепшыя даяркі соўгаса «10 год БССР», узнагароджаныя ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга: А. Ф. Шараевіч, атрымліваюць ад 8 кароў па 4599 кг малака, і В. Я. Лаганоўская, атрымліваюць ад 8 кароў па 4697 кг малака.

Фото Л. Сашына.

Алесь ШАШКОУ

(Апавяданне)

Мал. Ю. Пучынскага

I

СЦЯМНЕЛА, калі Валя ўвайшла ў вёску. Уступіўшы пад шаты старых бяроз, што стаялі па-абапал вясковай вуліцы, яна з палёгкай уздыхнула:

— Вось я і дома...

Не глядзячы на позні час, на вуліцы было ажыўлена. Там-сям на прызбах сядзелі калгаснікі, яны аб чымсьці размаўлялі, ціха пасмейваліся.

Асабліва ажыўлена было каля хаты Алесі Маркевіч, звеннявой трэцяга звяна. Тут чуліся вясёлыя жарты і звонкі дзявочы смех.

«На начную малацьбу збіраюцца», — заключыла Валя і спынілася. Яна некалькі часу стаяла на перакрыжаванні вуліц, прыслухоўваючыся да многагало-сай вясёлай гамонкі моладзі. Пачуўшы, як хтосьці назваў яе імя, Валя навастрыла слух.

— А бадай што Валя дала вам «нос», — гаварыў хтосьці нямоцным басам, і па голасу Валя апазнала Максіма Крушыну. — Бачылі, якая яе пшаніца ўмалотная? Колькі змалацілі, а зерня — груды...

— Нам — яшчэ пабачым, — пачуўся ў адказ дзявочы (Алесін апазнала Валя) голас, — а вось цябе яна за нос водзіць.

Грымнуў дружны выбух смеху. Валя адчула, як кроў прыліла ёй у твар. Яна напружыла слух, чакаючы, што адкажа Максім. Але ён маўчаў.

— Вось удача дык удача, — са злосцю прашаптала яна, — і што за хлопец, ад дзяўчыны не адгаворыцца...

Ёй вельмі захацелася падыйсці да моладзі і зірнуць у твар Максіму: які яго выраз? Але ў гэты момант разнеслася гучная каманда:

— Другая брыгада! На то-о-ок!!!

... На кватэры Валю чакаў сакратар комсамольскай арганізацыі Міхась Будзько. Ён сядзеў за сталом, у хмарах табачнага дыму, і расказваў штосьці дзеду Андрэю.

— Прыехала?! Нарэшце-такі. Зачакаліся мы цябе, — абрадаваўся ён, убачыўшы на парозе Валю.

— Прышла, Міхась Фёдаравіч, а не прыехала. Набіны такія-сякія прынесла, ды і ідэю, падказаную райкомам. Ты чуў, што моладзь у «Чырвоным Бары» робіць?

— Чуў. Пішуць аб гэтым.

— Вось і тое-ж. Асушваюць людзі балоты. Аб гэтым больш за ўсё і гаварылі на сходзе актыва. Сакратар райкома так і сказаў:

— Асушваць балоты, расшыраць пасеўныя плошчы — вось задача, якая стаіць перад хлебарабамі.

Не забыўся і наш калгас успамінуць:

— «Шлях у комуну», як бачна, сваё балота рашыў зберагчы як экспанат для будучай гісторыі. Баяцца таварышы комунары, што праўнукі і ведаць не бу-

дуць, якія рэдкасныя балоты былі на нашай зямлі. Так і сказаў. Я вельмі шкадую, што гэтых слоў не чуў наш старшыня.

— Лёгка яму, сакратару твайму, прыгожыя слоўцы гаварыць, — умяшаўся ў размову дзед Андрэй. — Калгас на ногі не стаў, а яны — пра балота. А што пра Бор гаварыць? Бор ад вайны менш пацярпеў.

— Пацярпелі, дзеду, усе калгасы, — сказала Валя.

— Усе ды не ўсе, — буркнуў дзед.

Міхась, які да гэтага часу моўчкі слухаў, раптам ажывіўся.

— А скажыце, дзеду: праўда, што ўжо была спроба асушыць нашы «Гнілыя плавы»? — пацікавіўся ён.

Дзед на хвіліну змоўк, задумаўся, як бачна, прыпамінаючы штосьці даўно забытае. Нарэшце ён загаварыў:

— Так, была такая спроба, ды нічога з гэтага не атрымалася. Гадоў з шэсцьдзесят назад гэтая зямля была пана Камароўскага. Дык вось паспрачаўся гэты пан з сваімі сябрамі аб тым, што асуша «Гнілыя плавы»... Служыў батраком я ў гэтага пана. Выгнаў ён нас на балота, капаць прымусяў. Капалі, а канавы ўслед дрыгваю заплываюць. Лета стаяла, спякота, на балотце — не дыхнуць. Колькі людзей ад хвароб загинула!.. А потым абдумаўся пан і загадаў спыніць работы. Зразумеў, нарэшце, што нічога не выйдзе з яго дурацкай зацэі.

Ён апануўся, зняў са сцяны стрэльбу і вышаў: на начлег пайшоў. Валя і Міхась некалькі хвілін сядзелі моўчкі.

— Дык што, Міхась, маўчыш? — нарэшце загаварыла Валя. — Згодзен з дзедам? Значыць, прымаем аднагалосна: балота непрыступна для комсамольцаў калгаса «Шлях у комуну». Так? А я інакш думаю. Можна паспрабаваць паварушыць нашу багню. Не на столькі слабыя мы. Вунь, колькі рабочых рук! А што зіму рабіць будзем?

— Ты мяне не агітуй, — усміхнуўся Міхась, — я сам аб тым-жа думаю. Дарэчы, у нас і меліяратар свой.

— Паўмеліяратар, хочаш сказаць? Не жартуй! Мо' буду і меліяратарам. Прышло да слова, пахвалюся: я на трэці курс перайшла. Ды гэта да справы не адносіцца. А думаю вось што. Пад'еду я ў «Чырвоны Бор». Пагляджу, як там працуюць, павучуся, ды заадно і тэхніка прывязу. Ён нам дакладней скажа, ці варта за гэту справу брацца.

— А і праўда. Едзь.

2

Валя выехала ў Бор назаўтра-ж раніцой, а звярнулася на другі дзень пасля паўдня. Слова яна сваё стрымала. Тэхнік, вясёлы рабаваты мужчына ў пано-

шаным паліто і моцных салдацкіх ботах, ездзеў побач з ёю ў драпчаку.

Яны толькі на некалькі хвілін затрымаліся ў хаце, каб прывесці ў парадак прылады, і адразу-ж рушылі на балота.

Прабылі яны на балоце гадзіны тры. Звярнуліся брудныя, у гразі, але вясёлыя. Асабліва радавалася Валя.

— Значыць, можна асушыць?—яшчэ раз перапыта-ла яна, раскладваючы паперы на сталі.

— Вядома. Толькі працы шмат будзе.

У гэты момант дзверы адчыніліся, і на парозе з'я-віўся нізенькі шырокаплечы чалавек у шынялю. Ён прама з парога ветліва ўсміхнуўся ўсім і прамовіў:

— Можна? Добры дзень, сябры-прыяцелі!

— Рыгор Андрэевіч!—радасна загаварыла Валя.— Як добра, што вы прыехалі. Знаёмцеся, Пётр Даніла-віч,—павярнулася Валя да тэхніка,—сакратар тэрыта-рыяльнай партарганізацыі.

Тэхнік і сакратар пазнаёміліся.

— Ну, і як нашы справы, таварыш тэхнік?—усеў-шыся на дыван, спытаў Рыгор Андрэевіч.

— Вы пра балота? Асушым.

— Правільна. Смелы адказ і правільны. Наш бу-дучы меліяратар нас так і запэўніла. Ну, а як гэта рабіць будзем?

— А вось сплануем. Сёння вечар разам папрацуем, а там Валенціне Андрэевне даручым. Хай практы-куецца, карысна.

3

Валя ўжо ў каторы раз правярыла разлікі і, як на зло, атрымала ўсё той-жа вынік: плюс 1,5 метра.

— Чартаўшчына!..

Яна нервовым рухам разарвала ўсеяны лічбамі аркуш паперы і села на камень, што ляжаў на краі абрываўстага берага ракі.

Унізе, заціснутая ў адвесныя гліністыя берагі, бур-ліла мутназялёная вада. Валя глядзела на няроўную барацьбу вады і каменя і думала:

«Што рабіць?... плюс 1,5 метра. Значыць вада з балота ў раку не пойдзе. Узняць ваду? Плаціны? Не, не тое, зусім не тое».

І яна думала зноў.

— Добры дзень, Валя.

Ад нечаканасці Валя ўздрыганулася. Яна палахліва азірнулася і ўбачыла Максіма Крушыну. Широкапле-чы, рослы, у новенькім афіцёрскім касцюме, з двума ордэнамі на грудзях, ён стаяў, абавёршыся на паляў-нічую стрэльбу, і глядзеў на яе. Максім усміхаўся якойсьці вінаватай нясмелай усмешкай, якая так не ішла да яго мужагнага твару.

— У, мядзведзь, спалохаў. Ледзь у раку не звалі-лася!—з адценнем крыўды і радасці ў голасе ўскрык-нула Валя.

— Што ты тут робіш?—спытаў Максім.

— Нічога, гуляю. Я часта гуляю тут.

Сустрэўшыся з Валяй позіркам, ён раптам пачыр-ванеў, хацеў штосьці сказаць, потым, убачыўшы ля каменя нешта падобнае на барометр, падняў яго.

— Гэта што за цацка?—ціха шапнуў ён.

— Так, глупства. Альтыметр, — нехаця адказала Валя, а вочы яе гаварылі: «Ну гавары-ж, чаго маў-чыш? Я знаю, што ты хочаш сказаць. Гавары. Не на паляванне ты апануўся ў гэты касцюм і навесіў ор-дэны».

— А навошта гэтая штучка?

Валя зірнула на яго амаль са злосцю, і пад гэтым позіркам ён збянтэжыўся яшчэ больш. Ён круціў у руках незразумелую для яго рэч, упарта разглядаў яе, баючыся ўзняць вочы. А Валя глядзела на яго раз-губленасць і ўсміхалася насмешлівай і спачуваль-най усмешкай.

— Дай мне гэтую цацку, — нарэшце ціха сказала яна.—Ты, здаецца, на паляванне ідзеш? Бывай. Мне час дамоў...

— Валя...—ледзь чутна прамовіў Максім.—Валя, я хачу табе штосьці сказаць...

Яна глядзела на яго вачыма, поўнымі шчасця і радасці.

— Я даўно хацеў сказаць... ды... не выпадала,—па-чаў ён заікаючыся і раптам ні з таго ні з с'яго выпаліў:

— Ты хочаш асушыць балота?

Валя нібы абліў хто халоднай вадой. Яна павольна адышла ад абрыва і некалькі часу маўчала.

— Дык хіба гэта для цябе навіна?—нарэшце суха адказала яна.—Аб гэтым, здаецца, на комсамольскім сходзе гаварылі.

— Але я хачу сказаць вось што. У раку вада не пойдзе.

— Гэта я ведаю і без цябе.

— Вадзю трэба пусціць у возера.

— Куды?!—Валя павярнулася да яго.

— У возера,—паўтарыў Максім.—Я ішоў неяк раз тым бокам і прыкмеціў: маленькі ручаёк выцякае з балота і ўпадае ў самае возера. Значыць схілі туды.

У патухлых вальных вачах зноў зазіялі агеньчыкі.

— Я зараз іду туды,—сказала яна.—Бывай!

— І я з табой! Мне па дарозе...

Над возерам клубіўся рэдкі туман. Лёгкі халодны вецер разганяў яго, і ён поўз на бераг сівымі касма-тымі клочкамі.

— Ну як?—нецярпліва запытаў Максім, сочыў за тым, як шпарка бегае па паперы вальці аловак.

— Чакай...

Валя яшчэ і яшчэ раз правярыла разлікі і атры-мала адзін адказ:—0,92 метры. Яна кінула на траву аловак і крыкнула:

— Ура! Знойдзен выхад! Знойдзен, Максім!

— Валя!—Максім схопіў яе за рукі.—Валя. Я... я хачу табе сказаць...—і, не сказаўшы больш ні слова, ён моцна прытуліў яе да сябе. Валя не вырывалася ад яго. І калі ён, задыхаючыся ад шчасця, выпусціў яе з абдымкаў, яна абавёршылася на яго руку і шапнула:

— Зірні, як хораша!

* * *

— Першае пытанне — абмеркаванне плана асушкі балота,—аб'явіў старшыня прэзідыума Аляксей Шыр-кевіч.—Слова прадстаўляецца Валянціне Пашкевіч.

Лёгкі шорах прайшоў па пакоі, і зноў стала ціха-ціха. Гэта цішыня бянтэжыла Валя. Чапляючыся за крэслы, яна вышла з-за стала, павесіла на сцяне план і зірнула ў глыбіню клуба. Сотні пар вачэй глядзелі на яе, чакалі яе слоў. А яна стаяла і не ведала яшчэ, што гаварыць. Выпадкова яна зірнула ў акно і ўба-чыла: пад месяцам белым полымем зіхацелі лемяхі трактарнага прыцэпа і цмяна пабліскаў сам трактар. У яе моцна забілася сэрца. Цяпер яна ведала, што гаварыць. І загаварыла:

— Чытала я сёння газету і вычытала: металургі аднаго з крыварожскіх заводаў датэрмінова аднавілі завод і даюць у паўтара раза больш прадукцыі, чым да вайны. Радасна чытаць такія звесткі... Я вось па-глядзела ў акно і ўбачыла: стаіць трактар. Зірніце на яго—на ім марка: «Сталінградскі трактарны завод». А ці ведаеце вы, што ўсяго два—тры гады назад гэ-тага завода амаль не было? Былі руіны... Гэта вы ведаеце. Але, мусіць, не ўсе ведаюць, што гэты завод зараз дае нам больш трактараў, чым да вайны. А ці ведаеце вы яшчэ аб тым, што шахцёры Данбаса, ра-ней чым спусціцца ў шахты, адкачалі з іх столькі вады, колькі яе ў Ладажскім возеры? Капіталісты прарочылі, што большэвікі будуць 10 год адкачваць вадзю. Шахцёры зрабілі гэту работу за два.

Вы можаце спытаць: а навошта табе спатрэбілася гаварыць аб тым, што мы і самі добра ведаем? А для таго, каб паказаць вам, у які вялікі доўг трапілі мы, хлебаробы калгаса «Шлях у комуну», да рабочых Сталінграда і Крыварожжа. Яны нам даюць у паў-тара раза больш машын. А мы ім—хлеба? Столькі, колькі і да вайны. Дык што-ж, і спынімся на гэтым? Нельга! І таму нельга, што ў нас ёсць нявыкарыстаныя магчымасці. Зірніце: вунь яны — сотні гектараў зямлі, якую мы без жаласці аддалі пад камарыны рассаднікі! А калі прылажыць да гэтага балота рукі, прылажыць з такой рашучасцю, як сталінградцы да руін і папя-лішчаў гіганта-завода,—якое поле атрымае калгас! А краіна—не 40, а 200 тон хлеба!

— Ты, Валя, не раскажвай нам, якое поле з балот атрымоўваецца!—крыкнула з месца Алесь Маркевіч.—Рэж прама—як гэта зрабіць!

— Аб гэтым і скажу. Вось слухайце,—і Валя пача-ла выкладваць свой план. Усе слухалі з вялікім на-пружаннем, і калі яна кончыла гаварыць, з хвіліну па-навала цішыня.

— Працаваць—не бяда. Толькі ці выйдзе што з гэтай зацеі? — данёсся чыйсьці голас.

— А чаму ў «Чырвоным Бары» выходзіць,—адказаў Максім Крушына.

— Не раўняй наша балота з «Бараўскім»,—запярэчыў юнак з ордэнам «Славы» на грудзях.—Я «Бараўское» балота ведаю.

— Таварышы!—падняўся з-за стала Міхась Будзько.—Давайце гаварыць па сутнасці. Тэхнік у нас быў і сказаў: асушыць балота можна.

— Камароўскі таксама казаў,—даляцеў жарт.

Там-сям засмяяліся.

— Чаго зубы скаліце?!—усхапілася з месца Алеся Маркевіч.—Дай мне слова, старшыня. Я таксама за тое, каб асушыць балота. Час на ім пшаніцу разводзіць, а не малярыйных камароў. Дарэчы, яна цябе і калоціць, жартаўнік ліпавы,—кінула Алеся камусьці ў куток клуба.—І ты, Валодзя,—павярнулася яна да юнака,—«Славу» начапіў, а балота спалохаўся. Комсамалец яшчэ!—Яна горда ўзняла галаву і аб'явіла:

— Я заяўляю агульнаму сходу, што маё звязно першым выйдзе на балота! Правільна, дзяўчаткі?

— Правільна!

— Ты, Алеся, на «Славу» пальцам не тыч, яе так нікому не начапілі,—падняўся пакрыўджаны Уладзімір Шыркевіч.—І балота я не палохаюся. Ды яшчэ пабачым, чыё звязно лепш будзе працаваць на балоце.

— А давай спаборнічаць? — з запалам прапанавала Алеся.—Запішы ў пратакол, сакратар.

— Прайграеш, Алеся!—крыкнулі з пакоя.

— Пабачым!—адказала Алеся і пайшла ад стала на месца.

На некалькі часу наступіла маўчанне. Парушыў цішыню конюх Нічыпар Пашкевіч. Ён неяк раптоўна ўсхапіўся з крэсла і не загаварыў, а закрычаў:

— Балота ім спатрэбілася! Сілу, бачыце, паспрабаваць захацеа, зелень-зялёная! А падумала-б лепш, ці пад сілу калгасу гэта валакіта! Апрацоўвайце як след тую зямлю, што ёсць, і хлебам засыпецеся! Я супроць плана!—выкрыкнуў ён і сеў.

Валя са страхам чакала, што зараз пакой патрасе адзіны выклік: «Правільна!», але гэтага не здарылася. У пакоі ішло безгалосае хваляванне.

— Не туды папёр!—нарэшце выкрыкнуў хтосьці не з маладых.

І, нібы толькі гэтага чакаўшы, з-за стала прэзідыума падняўся Сямён Паўлоўскі. Ён ускудлачыў пяцёрнік сівую бароду і сказаў:

— Мы план прымаем. Цяпер ён нам пад сілу.

— Правільна, Сямён Тарасавіч!—узбуджана крыкнуў дзед Андрэй.—Паднімем гэтую паклажу. Не пры Камароўскім, ліха яго матары.

4

... Хто не перажыў гэтых хвілін перад наступленнем, хвілін, калі кончылася артпадрыхтоўка і разарваліся апошнія снарады, калі наступае кароткая цішыня—цішыня, якая цяжэй за грохат соцен і тысяч гармат? Гэтая цішыня цяжарам навалываецца на цябе ў той момант, уціскае ў зямлю, сціскае дыханне. Вось ужо і ракета ўзвілася ў паветра, а ты ляжыш, і няма яшчэ сіл адарвацца ад зямлі. Але вось раздаўся выстрал, хтосьці крыкнуў «ура!», і нейкая сіла падхватвае цябе ад зямлі, і ты падымашся, каб больш не легчы да самага канца боя.

Такое-ж самае пачуццё перажывала Валя ў гэтую раніцу. Ззаду бяссонныя ночы, праведзеныя над планам, ззаду сходы, спрэчкі. Стаяць, узброеныя рыдлёўкамі, маладыя рашучыя людзі.

— Ну, усе сабраліся?!—крыкнуў Максім. — Рушым! І наступленне пачалося.

Даўно прайшоў час абеду, сонца схілілася да гарызонта, а людзі яшчэ не адпачывалі. Калі Валя ў першы раз зірнула на гадзіннік, было ўжо палова чацвертай дня. «Няўжо-ж праўда? Не можа быць»,—падумала яна і прылажыла гадзіннік да вуха. Маятнік чотка адбіваў секунды.

— Вось як! І пра абед забыліся!

Абапёршыся на рыдлёўку, Валя вылезла з канала. І адразу-ж перад яе вачыма паўстаў прыгожы малюнак працы. Прамымі лініямі, рассякаючы рыжую паверхню балота, праляглі чорныя валы выкапанага грунту. Там-сям страшнымі васьміногамі дыбіліся выверну-

тыя карчы. А людзей не было бачна. Толькі аднекуль знутры балота, з вялікай чорнай трэшчыны, ляцелі і ляцелі ўгору, нібы тысячы валебольных мячоў, чорныя камкі зямлі. І па тым, як часта ляцелі яны на паверхню, Валя зразумела, што напружанасць працы не аслабла. Гэта абрадавала яе. Трэба было аб'яўляць перапынак, а ёй усё не хацелася парушаць гэтай зладжанай музыкі працы.

Раптам Валя пачула за сваёй спіной цяжкое дыханне. Яна павярнулася і ўбачыла Міхася Будзько. Сакратар быў у адной кашулі, запырсканай гразцю. Мокрыя пасмы валос прыліплі на бледным ілбе.

— Бяда, Валя. Вада прарвалася,—ціха, стараючыся гаварыць спакойна, сказаў ён. Але ў вачах яго блукала трывога і разгубленасць.

— Дзе? Пабеглі!—Валя схапіла рыдлёўку і пабегла ў канец канала.

Міхась дапусціў памылку. Ён распачаў капаць канал не адтуль, дзе стаяла ўказка, а крыху бліжэй да вялікага «акна». І вада прарвала заднюю сценку. Са злосным бульканнем яна разрывала грунт, запаўняла катлаван—дзённую працу сарака чалавек. Дзесяць хлапцоў з усіх сіл стараліся стрымаць бурлівы халодны патак, закідвалі прарыў карчаўём і затрамбоўвалі зямлю, а праз хвіліну вада раскідвала іх барыкады, і яны пачыналі спачатку.

— Дошкі!—падбегшы да месца аварыі, крыкнула Валя.—Яны ля брыгады Алесі Маркевіч.

Праз поўгадзіны моцная плаціна з дошак і зямлі перагарадзіла шлях бушуючаму патоку. Міхась выцер рукавом бледны лоб і вінавата ўсміхнуўся:

— Перастараўся.

— Нічога. На памылках вучымся,—адказала яму Валя.

... Вечарам вышаў «Баявы лісток». Вялікімі літарамі было выведзена: «Сіламі комсамольцаў за дзень выкапана 150 метраў канала». Ніжэй ішлі прозвішчы перадавікоў спаборніцтва.

— Бачыце, яны нам і на справе даказалі, што балота асушыць можна,—гаварыў сабраўшымся Сямён Паўлоўскі.—Трэба дружней брацца, усімі сіламі.

— Да вясны можна разлічыцца з балотам,—сказаў дзед Андрэй.

— І разлічымся.

Гэта сказаў Рыгор Андрэевіч. Ён стаяў за спіною Валі, і ўважліва разглядаў «Баявы лісток». Калі ён прышоў,—ніхто не заўважыў.

— Віншую праба!—працягнуў ён руку Валі.—Радасць прывёз з раёна.—Ён павярнуўся да калгаснікаў і ўрачыста аб'явіў:

— Машыну даюць нам, экскаватар! Цяпер трымайцеся, «Гнілыя плавы»!

Да новага, калгаснага жыцця

(3 нарады загадчыкаў аддзелаў абкомаў КП(б)Б па рабоце сярод жанчын)

ПРАЦОУНАЕ сялянства заходніх абласцей рэспублікі цвёрда стала на шлях калектывізацыі. Сяляне-аднаасобнікі ўсё больш пераконваюцца ў тым, што калгасны лад з'яўляецца адзіна правільным шляхам да заможнага і культурнага жыцця. У заходніх абласцях з кожным днём расце колькасць калгасаў.

Вялікай сілай у новых калгасах з'яўляюцца жанчыны. Метадам папулярызацыі калгаснага ладу, пастаноўцы выхаваўчай работы сярод жанчын і рабоце дэлегацкіх сходаў была прысвечана нарада загадчыкаў аддзелаў абкомаў партыі па рабоце сярод жанчын, якая днямі адбылася ў Цэнтральным Камітэце КП(б)Б.

Удзельнікі нарады расказалі аб вялікім палітычным росце жанчын заходніх абласцей, аб іх актыўнасці ў перабудове сельскай гаспадаркі на сацыялістычны лад.

Аб вялікай агітацыйнай рабоце дэлегатак Брэсцкай вобласці расказала загадчыца аддзела тав. Вярхоўна. Тут шырока практыкуюцца экскурсіі сялянск у перадавыя калгасы, расказы калгасніц аб новым жыцці. У калгасе «Заветы Леніна» Бярозаўскага раёна дэлегаткі арганізавалі сустрэчу калгасніц з аднаасобнікамі Міжлескага сельсавета. Сустрэча прайшла ў цёплых, сяброўскіх абставінах.

Дэлегатка Варвара Вакульчык сказала:

«Па дарозе да нас вы бачылі нашы калгасныя палі. Яны прыцягваюць увагу кожнага. Няма больш вузкіх палосак з межамі. На гэтай воль калгаснай зямлі і нарадзілася дружба і любоў да працы, на гэтай зямлі калектывнай работай мы дабіліся такіх ураджаў, аб якіх не мог і марыць селянін-аднаасобнік!

Цяпер мы збіраем да 20 цэнтнераў збожжа з гектара. У кароткі тэрмін стварылі 4 фермы: буйнай рагатай жывёлы, свіней, авечак, птушак».

Госці пабывалі ў сем'ях калгаснікаў, на калгасных палях і фермах. Яны пераканаліся ў тым, што калгаснае жыццё пайшло далёка ўперад. На развітанне сялянка Еўдакія Зіновіч з вёскі Міхалінкі пранікнёна сказала: «Аб багатым жыцці калгаснікаў мы чулі многа. Але ўсё неяк не верылася—ад злых людзей не раз чулі і іншае. Цяпер мы сваімі вачыма ўбачылі, як будзеца новае, сапраўды шчаслівае жыццё калгаснікаў. Прыехаўшы дадому, мы будзем арганізатарамі калгасаў у сваіх вёсках, бо глыбока пераканаліся ў тым, што праз калгас можна прыйсці да заможнага і культурнага жыцця».

Дэлегаткі не толькі першымі ўступаюць у калгасы, але і праяўляюць ініцыятыву ў іх арганізацыі.

Загадчык аддзела па рабоце сярод жанчын Маладзечанскага абкома партыі тав. Кавалёва ў сваім выступленні прыводзіла такія пераканаўчыя факты.

Сельскагаспадарчыя арцелі імя Варашылава, імя Фрунзе і «Чырвоная Армія» Мядзельскага раёна арганізаваны пры актыўным удзеле дэлегатак. Калгасы «Змагар», «Сталінскі шлях» створаны пры дапамозе Еўдакіі Блізняк. Актыўнымі арганізатарамі калгасаў былі дэлегаткі Ніна Фалько, Соф'я Вайтус, Мар'я Літвіновіч і многія іншыя. Дэлегаткі прымаюць актыўны ўдзел у кіраванні створанымі калгасамі. Больш пяцісот жанчын выбраны членамі праўлення. Некалькі калгасаў вобласці ўзначальваюць дэлегаткі, паказваючы ўзоры высокай дысцыпліны, сумленнага выканання

ўсіх абавязацельстваў перад дзяржавай. Маладым калгасам «Перамога»—перадавым у Ашмянскім раёне—кіруе Клара Аляксук. План хлебапаставак калгаснікі выканалі датэрмінова на 111 процантаў, план азімай сяўбы на 108 процантаў, перавыканалі план развіцця жывёлагадоўлі. На кожны працадзень калгаснікі атрымліваюць сёлета па 5 кг збожжа і да 10 кг бульбы.

У Гродзенскай вобласці сёлета арганізавана звыш 500 звенняў, з іх 319 высокага ўраджаю. Узначальваюць звенні жанчыны. Яны вырашлі высокія ўраджаі. Звяно Мар'я Шафран з соўгаса «Станіславава» зняло азімага жыта па 29,1 цэнтнера з гектара на плошчы ў 12,5 гектара. Звяно Кляменцевай Ніны з калгаса імя Сталіна Жалудоцкага раёна вырашлі больш як па 21 цэнтнеру збожжа з плошчы ў 14 гектараў. Тав. Сіроткіна — загадчык аддзела па рабоце сярод жанчын—назвала многа знатных калгасніц Гродзеншчыны; аднак мала іх на кіруючай рабоце.

Тав. Федасюк—загадчык аддзела па рабоце сярод жанчын ЦК КП(б)Б—звярнула асаблівую ўвагу на неабходнасць палепшыць масавую работу сярод дэлегатак, умацніць актыўнасць жанчын у пытаннях лепшага паказу калгаснага ладу, арганізацыйнага і гаспадарчага ўмацавання калгасаў. Асаблівую ўвагу трэба ўдзяліць палітычнай рабоце сярод жанчын, вылучэнню іх на кіруючую партыйную, савецкую і гаспадарчую работу. Рабоце сярод жанчын абкомы і райкомы партыі павінны ўдзяліць самую сур'ёзную ўвагу.

У рабоце нарады прыняў удзел сакратар ЦК КП(б) Беларусі тав. В. А. Тамашэвіч.

Звеннявая-ордэнаносец Ганна Глазунова (калгас імя Сталіна Астравецкага раёна Маладзечанскай вобласці) сабрала сёлета са сваім звяном па 10 цэнтнераў ільновалакна з гектара. Фото В. Лупейкі.

Аб сне, сновідзненнях і душы

Нікіценка Кацярына Максімаўна з мястэчка Свір Маладзечанскай вобласці просіць рэдакцыю адказаць на пытанне: адчаго бываюць сны і што такое душа?

Нам усім добра вядома, што засынаючы і часова як-бы адыходзячы з нашага звычайнага жыцця, мы часта трапляем у свет іншы, часам поўны загадак, нечаканасцей, часам поўны фантастыкі—у свет сноў.

Наш айчынный вучоны прафесар І. П. Паўлаў упершыню правільна растлумачыў прычыну сноў.

Каб зразумець, што-ж такое сны, трэба спачатку пазнаёміцца з прычынай звычайнага сну.

Уся свядомая дзейнасць як чалавека, так і жывёлы, звязана з дзейнасцю нервовых клетчак, з якіх складаецца галаўны мозг. Уражанні знешняга свету (гукі, светлавая раздражненні, слоўныя і інш.) праз нашы органы пачуццяў (вушы, вочы) па нервовых шляхах дасягаюць клетчак мозгу і выклікаюць іх раздражненне. Гэта значыць, што ў той або іншай клетцы адбываюцца складаныя хімічныя працэсы (сама нервовая клетка складаецца з хімічнага вешчства). У выніку гэтага атрымліваюцца тыя ці іншыя наводзіны, той ці іншы рух у чалавека або жывёлы, як адказная рэакцыя на раздражненне.

Раздражненні ў знешняга свету вельмі многа, і ўсе яны даходзяць да клетак мозгу, бо гэтыя клеткі вельмі адчувальны. Але мы далёка не на ўсе раздражальнікі рэагуем. Гэта тлумачыцца тым, што акрамя працэсаў узбуджэння ў клетках мозгу адбываюцца і працэсы процілеглыя—супакаенне, або як яго называе праф. Паўлаў,—тармажэнне. Усякі новы раздражальнік, выклікаючы ўзбуджэнне пэўнай групы клетак у мазгу, выклікае ў той-жа час тармажэнне ў другіх. Свядомая дзейнасць, паводле вучэння Паўлава, і зводзіцца да двух працэсаў, якія процілегла працякаюць адначасова ў мазгу: узбуджэння і тармажэння.

Узбуджэнне, якое пачалося ў адной якой-небудзь клетцы мозгу, можа пераходзіць і на суседнія, як-бы расплываюцца з клеткі на клетку. Такая-ж з'ява была адзначана праф. Паўлавым у адносінах і да працэса тармажэння; супакаенне, пачаўшыся ў адной клетцы мозгу, можа перайсці на суседнюю, затым на наступную і т. д. Калі такое тармажэнне расплываецца па ўсіх клетках мозгу, то і наступнае добра нам вядома сон, што і паказаў Паўлаў у даследах на жывёлах.

Але бываюць выпадкі, калі не ўсе клеткі мозгу затармазіліся—некаторыя працягваюць бадзёрыць, і атрымліваюцца тое, што мы называем снамі. Значыць, сны ёсць ні што іншае, як праца некаторых клетчак мозгу побач са з'явамі тармажэння ў астатніх частках мозгу.

Моцна ўзбуджаныя клеткі мозгу ў час працы днём могуць і зусім не затармазіцца ў час сну, і часта ў сне мы працягваем перажываць тое, чым былі асабліва ўзбуджаны днём. Гэтыя «вартавыя» пункты ў мазгу, як іх называе Паўлаў, працягваюць працаваць і ў сне, што відаць з добра ўсім вядомага прыкладу: маці, даглядаючы цяжка хворае дзіця, у моманты паленшання яго стану, можа заснуць глыбокім сном, і яе вельмі цяжка разбудзіць; даволі-ж лёгкага стогну дзіцяці, і маці хутка працянаецца.

Часта людзям здаецца, што спаўняюцца некаторыя сны, г. зн. быццам ў жыцці адыгрываюцца тыя падзеі,

якія яны ўжо раней бачылі ў сне. На самай справе гэта не так. Такое супадзенне тлумачыцца наступным: калі чалавек не спіць, многа раздражненняў знешняга свету, як ужо ўпаміналася, трапляе ў клеткі мозгу, прычым адны клеткі ўзбуджаюцца, другія тармазяцца, таму што раздражальнікі звонку бываюць рознай сілы. Ёсць многа раздражальнікаў, на якія мы не рэагуем толькі таму, што яны тармазяцца больш моцнымі. Выпадкова пачутая гутарка, мімалётныя думкі—усе гэтыя няяркія ўзбуджальнікі і часта завуляваны больш моцнымі падзеямі знешняга свету не даходзяць да нашай свядомасці ў стане, калі чалавек не спіць. У часе-ж сну, калі тармазяцца тыя ўчасткі мозгу, якія днём былі моцна ўзбуджаны і перашкаджалі больш слаба раздражненым клеткам, апошнія, вызваліўшыся ад тармажэння, пачынаюць даваць сябе адчуваць у часе сну ў выглядзе сноў. Людзям часта здаюцца такія сны выпадковымі—«вешчымі», на самай-жа справе яны былі выкліканы панярэднімі падзеямі.

Побач з таямнічай у мінулым з'явай сноў таксама заўсёды няясным было і пытанне аб душы, а адсутнасць сапраўды навуковага тлумачэння паняцця «душа» стварыла вельмі загадкавае ўяўленне аб ёй. І. П. Паўлаву ўдалося і гэтае пытанне добра растлумачыць на аснове сваіх даследаў.

Да яго вучэння лічылі, што цялеснае і духоўнае ў чалавеку адзелены адзін ад другога, прычым цялеснае паддаецца вывучэнню і навуковаму даследаванню, тым часам як «духоўнае», «душа»—гэта нешта незразумелае і не паддаецца тлумачэнню. Усе працэсы, як узнікаючыя ў нашым целе, так і ўзнікаючыя ў нас пад уплывам раздражненняў знешняга асяроддзя, знаходзяцца пад кантролем так званай цэнтральнай нервовай сістэмы, галаўным чынам—галаўнога мозгу. Разбурэнне галаўнога мозгу ў жывёлы не выклікае пагібелі яе, але жывёла траціць тое, што называецца свядомасцю, інтэлектам. Такая жывёла ўжо нічога не разумее, не пазнае свайго гаспадара, забыла сваю мянушку. Такую разумную ў мінулым жывёлу цяпер немагчыма чаму-небудзь навучыць.

Пры расстройстве функцый клетак мозгу ў чалавека адбываецца страта таго, што мы называем «духоўным». Чалавек становіцца псіхічна ненармальным, і з працаздольнага, карыснага для грамадства ён становіцца не толькі некарысным, але часам і небяспечным, чаму і прыходзіцца яго нават ізаляваць.

Адсюль мы робім вывады: няма нейкай «асабнай» душы ў чалавека. «Духоўнае» і цялеснае звязана з тымі складанымі працэсамі, якія адбываюцца ў клетках нашага цела. Сумесная і асабліва добра ўзгодненая ў чалавека дзейнасць гэтага «духоўнага» і цялеснага і высунулі яго далёка ўперад сярод іншых прадстаўнікоў жывёльнага царства. Найбольш-жа развіты мозг у чалавека ў параўнанні з мозгам іншых жывёлін і зрабіў яго царом прыроды.

Е. НІКАЛАЕВА,

кандыдат медыцынскіх навук, правадзейны член
Таварыства па распаўсюджванню палітычных і
навуковых ведаў.

У ВЕЧАРЫ ідуць з поля дзяўчаты. Па вёсцы шырока разліваецца песня. З хора вылучаецца голас незвычайнай чыстаты. Гэта запявае любіміца ўсёй вёскі—белакурая сінявокая Васіліна.

Дзяўчыну любяць не толькі за звонкі голас і сінія вочы, але і за кіпучы, вясёлы характар, за малады «вясенні» задор у рабоце. Нездарма яе называюць Вяснянкай.

Задоўга да вайны паміж калгаснікамі Парэчча і Заполля пачалося спаборніцтва. Цяпер яно яшчэ мацней разгарэлася. Запольцы моцна трымаюць у руках пераходны сцяг раёна і — па ўсёй відавочнасці — не збіраюцца выпускаць, а парэчанцы сур'ёзна на яго прэтэндуюць. Хоць на плечы жанчын Парэчча ляглі амаль усе цяжкія пасляваеннай адбудовы калгаса, але ў іх сёлет не горшы ўраджай.

Васіліна — звенная лепшага ў калгасе комсамольскага звяна. Дзяўчаты звяна Васіліны вырастлі самы высокі ўраджай — на 156 пудоў збожжа з гектара.

Аб поспехах звяна Васіліны, аб яе росце расказвае пісьменнік Тарас Хадкевіч у сваёй аповесці «Вяснянка».

Галоўным зместам жыцця Васіліны з'яўляецца натхняльная праца. Для яе гэта не толькі глыбока ўсвядомлены абавязак, але і арганічная патрэба, і крыніца радасці. Васіліна не ведае сумненняў, калі ўсю сябе цалкам трэба аддаць справе.

І акурат гэтак сама, як нельга не падхапіць васілініну песню, гэтак сама нельга не заразіцца яе натхняльным прыкладам у працы. Яе не спыняе ні непагода, ні непамернае напружанне сіл. Яе гонар — гэта гонар калгаса, гонар роднай краіны.

З той-жа патрабавальнасцю адносіцца яна і да людзей, якія хочуць працаваць з ёю побач. Каб называцца сябрам Васіліны, мала яе толькі любіць, але трэба і не адстаць ад яе ў высокім усведамленні сваёй адказнасці перад народам. Справядліва асуджае Васіліна Ілью Гарачуна, які пасля дэмабілізацыі не можа знайсці прымянення сваім сілам. Калі-ж Ілья энергічна ўключыўся ў жыццё калгаса, ён адчуў, што з поўным правам можа зноў называць сябе яе сябрам.

Васіліна моцна пераканана ў тым, што неабходна ўдасканалваць сваю працу, што зямля можа даць куды больш, калі да вопыту далучыць навуку.

Такою вырасла Васіліна не сама па сабе, не «па волі лёсу», а ў дружнай калгаснай сям'і.

Старшыня калгаса Рыгор Швед, вярнуўшыся з партызанскага атрада, застаў Парэчча ў руінах. Ён бачыў, што людзі засумавалі па калгасным жыцці і што з ім можна многа зрабіць, калі ўкласці ў справу ўсю энергію і волю. Швед пранікліва ацэньваў калгаснікаў і ўпэўнена ўскладаў на кожнага сур'ёзныя задачы. Ubачыўшы ў Васіліне вялікую энергію і ўменне арганізоўваць людзей, ён адобрыў яе вылучэнне ў звеннявыя. Васіліна прыходзіла да яго з трывожнымі сумненнямі, і кожны раз Швед па-бацькоўску журыў яе за гэта, унушаючы, што ўпэўненасць у сябе — верны залог поспеху.

Калі калгас цвёрда стаў на шлях перавышэння даваеннага ўзроўню, Швед усвядоміў, што высокі ўраджай — не толькі справа гонару парэчанскага калгаса, але і задача дзяр-

жаўнай важнасці. Гэтую думку, як роўны роўнаму, ён выказвае Васіліне, каб надаць ёй яшчэ большую ўпэўненасць у сілах.

Маладзёжнае звяно Васіліны працуе з дапамогаю вопытных землепрацаў: стары калгаснік Яўхім любоўна дзеліцца сваім мудрым вопытам, дапамагае пры пасеве і доглядзе ўраджаю.

Аповесць «Вяснянка» чытаецца з цікавасцю, таму што ў ёй знайшоў мастацкае і ідэйнае выражэнне сённяшняга дзень калгаса, а гераіня аповесці Васіліна — жывы, шчыры, непасрэдна вобраз, за лёсам якога чытач сочыць з хваляваннем.

Г. ВОЛЬГІНА.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

СНЕГАВАННЕ КАПУСТЫ

Каб захаваць капусту ў свежым выглядзе і падоўжыць тэрмін яе спажыванай поўнаценнасці яшчэ месяцы на чатыры, рэкамендуецца новы спосаб — снегаванне. Для гэтага ў лютым месяцы або крыху раней выбіраюць пляцоўку, накіраваную канцамі з поўначы на поўдзень. Пляцоўка можа знаходзіцца на адкрытым месцы, або пад павесцю, або ў халодным сараі. Яе засыпаюць чыстым снегам і шчытна трамбуюць, дабіваючыся таўшчыні снежнага слою ў 20—25 см. Для загрузкі капусты выбіраюць цёплы дзень пры надворнай

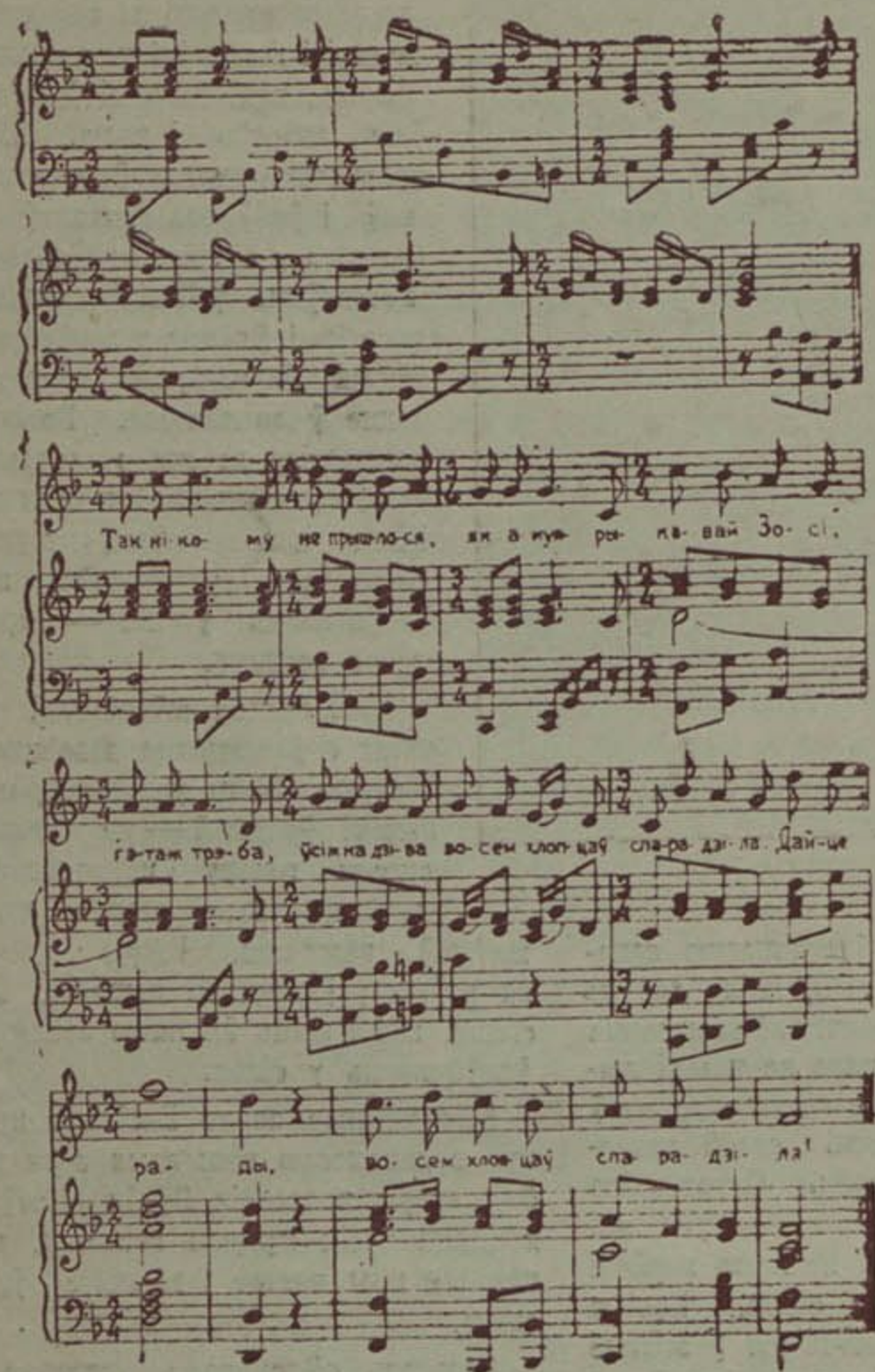
тэмпературы ад 0° да -2° па Цэльсію. Непасрэдна на снегавую «пасцель» укладаюць першы рад качаноў, засыпаюць усе прамежкі паміж імі і зверху слоem снегу ў 8—10 см, які шчытна ўтаптваюць. Другі і ўсе далейшыя рады ўкладваюць конусападобнай формай бурта, качаны і рады іх перасыпаюць снегам і ўтрамбоўваюць. Вышыня бурта да ўкрыцця 1,5 м. У дзень укладкі борт неадкладна ўкрываюць з усіх бакоў слоem снегу таўшчыняй не менш 85 см і шчытна яго ўтаптваюць, каб не было праталін. Зверху снег засыпаюць апілкамі, або саломай ці торфам з таўшчыняй слоя ў 40 см. Праз укрыццё ўстаўляюць тэрмометр. Тэмпература ў бурце павінна трымацца на ўзроўні каля 0°.

1. СУШЫНСКІ.

Як Зосі Давалоса

Словы Адама РУСАКА

Музыка І. ЛЮБАНА.

Так нікому не прышлося,
Як анупрыкавай Зосі,
Гэта-ж трэба, ўсім на дзіва
Восем хлопцаў спарадзіла.
Дайце-ж рады,
Восем хлопцаў спарадзіла.
Як дубы, ўзраслі малойцы,
Ды ўсе-ж хлопцы
комсамольцы,

І ў каго-ж яны ўдаліся
За навуку прыняліся.
Дайце-ж рады,
За навуку прыняліся.

Апанас на машыніста,
А Кірыла на танкіста,
Аляксей на агранома,
Дайце-ж рады,
Мікалай на астранома.
Мікалай на астранома.

Анатоль на інжынера,
А Мацей на акушэра,
Янка ў лётчыкі падаўся,
А Пятрусь музыка ўдаўся.
Дайце-ж рады,
А Пятрусь музыка ўдаўся.

І што гэта за праява,
Загрымела пра іх слава.
Есць чым Зосі пахваліцца,
Есць чым Зосі ганарыцца.
Дайце-ж рады,
Есць чым Зосі ганарыцца.

Ды не знала-ж, не гадала,
Доўга вестак іх чакала,
А тут госці, нібы з грому,
На машынах коцяць к дому.
Дайце-ж рады,
На машынах коцяць к дому.

І на ганак вышла маці
Ды герояў сустракаці,
Восем хлопцаў—сваіх дзетак,
Восем кветчак-нявестак.
Дайце-ж рады,
Восем кветчак-нявестак.

Дзеці з маткай абняліся,
Сэрцы ў радасці зліліся.
— Ай, ды дзеці-ж, мае дзеці,
Дзе мне шчасце сваё дзеці?
Дайце-ж рады,
Дзе мне шчасце сваё дзеці?

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА,
К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

АТ 02528

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.
Тыраж 10.000. Падпісана да друку 22/XI 1949 г.

Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.
Заказ № 552.

Мінск, друкарня імя Сталіна, вул. Пушкіна 55,